

Національна академія педагогічних наук України

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти
у Дніпропетровській області

**Дослідницько-експериментальна робота
навчальних закладів ПТО Дніпропетровщини**

Дніпропетровськ – 2012

ЗМІСТ

№ з/п		стор.
	Передумова	3
	Вступне слово	4-5
1	Дослідницько – експериментальна робота навчальних закладів у забезпеченні якості підготовки конкурентоспроможних фахівців ПТНЗ	6-11
2	Співпраця з наукою в контексті перспектива, як засіб забезпечення якості підготовки професійно-мобільного кваліфікованого робітника	12-21
3	Аналітична діяльність методичної служби, як функція управління рівнем науково-методичного супроводу навчально-виробничого процесу в професійно-технічних навчальних закладах області	22-39
4	Роль науково-дослідної роботи в умовах професійно-технічного закладу	40-42
5	Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу на основі програми соціального партнерства, як підсистеми управління якістю освіти»	43-49
6	Інноваційна робота педагогічного колективу ДНВЦ №2 у формуванні мобільного висококваліфікованого робітника	50-52
7	Роль дослідно-експериментальної роботи навчального закладу у забезпеченні якості підготовки фахівців	53-55
8	Використання у навчальному процесі електронних засобів навчання	56-62
9	Роль дослідницько-експериментальної роботи Центру підготовки й перепідготовки робітничих кадрів №1 у формуванні професійно мобільних кваліфікованих робітників будівельної галузі	63-65
10	Розробка і впровадження електронних засобів навчання в навчально-виробничий процес	66-67

ПЕРЕДМОВА

В умовах економічних процесів і демократизації суспільства підготовка висококваліфікованих робітничих кадрів набуває особливого значення. Підтвердження цього є практика багатьох країн світу, які першочергове значення надають самн вирішенню проблем професійної підготовки, перепідготовки та підвищенню кваліфікації кадрів шляхом осучаснення змісту освіти, впровадження новітніх засобів навчання та технологій, організацією науково-дослідної роботи з питань професійно-технічної освіти, підвищенням ефективності дослідницької роботи та впровадження її результатів у навчально-виробничий процес.

На виконання Державної цільової програми розвитку професійно-технічної освіти на 2011-2015 роки, метою якої є створення умов для діяльності підготовки кваліфікованих робітничих кадрів, подальше посилення уваги навчальних закладів до дослідницько-експериментальної роботи, впровадження інноваційних технологій у навчально-виробничий процес методична служба підготувала і провела круглий стіл за темою: «Дослідницько-експериментальна робота навчальних закладів професійно-технічної освіти Дніпропетровщини», за участю науковців, управлінців, керівників ПТНЗ, методичних та практичних працівників професійно-технічної освіти було проаналізовано експериментально-дослідницьку роботу та сформовано бачення її покращення.

Актуальним і надзвичайно важливим питанням круглого столу була відповідь на значення науково-дослідної роботи з питань професійно-технічної освіти та впровадження її результатів у навчально-виробничий процес.

У запропонованому збірнику «Дослідницько-експериментальна робота навчальних закладів професійно-технічної освіти Дніпропетровщини» зібрані й узагальнені матеріали навчальних закладів, які є у постійному пошуку осучаснення професійно-технічної освіти.

ВСТУПНЕ СЛОВО

Сьогоднішня наше зібрання в якому приймають участь науковці, управлінці, методисти та практичні працівники назване круглим столом присвячене обговоренню питання, яке є визначальним в осучасненні системи формування трудового робітничого потенціалу.

Дуже широкий спектр питань вирішують професійно-технічні навчальні заклади.

- Професійні;
- Освітні;
- Виховні;
- Спеціальні;
- Виробничі

Професійно-технічна освіта як сфера освіти, є дуже молодою (з 1988 року – 23 роки).

До цього ця система була самостійною економічною ланкою.

Народження державної системи ПТО (в 1940 році) базувалось на виробничій педагогіці.

Навіть виконавці педпослуг ПТО лише з 1998 року (з прийняттям закону України «Про ПТО» стали називатись педагогами). До цього ще були інженерно-педагогічні кадри. Жодна сфера освіти не має такого широкого спектру функцій. Як ПТО притому освітні послуги доводиться виконувати педагогам ПТО не завжди на хорошому освітньому ресурсі суб'єктів навчання (учнів, слухачів).

Багато функцій, задач не прописано законодавчо чи нормативно. А якщо й прописано, то з застарілими підходами.

Наприклад:

- харчування учнів;
- функціонування громадських формувань батьків та учнів.

Осучаснюючись ПТО розпочинає виконувати багато нових навчальних для неї задач:

- освіта дорослих;
- інтеграція з вищою освітою.

Навіть переліченого мною достань, щоб присутнім в цій залі переконатись, що керівникам ПТНЗ часто доводиться діяти чисто інтуїтивно, чи за порадами колег.

Результативною формою опанування новими підходами є дослідницька робота. Форм її здійснення в ПТНЗ є багато.

Саме про це й буде вестись розмова на нашому зібранні.

Метою нашого зібрання є визначення системи цієї роботи та користування її результатами.

В.М. Василенко, директор
Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти у
Дніпропетровській області

Дослідницько-експериментальної роботи навчальних закладів у забезпеченні якості підготовки конкурентноспроможних фахівців ПТНЗ

Г.Ф. Козловський, методист
Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти у
Дніпропетровській області

Кілька десятиліть поспіль професійно-технічна освіта відіграє важливу роль у функціонуванні та розвитку суспільства в цілому тому і підлягає постійному вивченню, оновленню та вдосконаленню. Особливий вплив на реформування професійно-технічної освіти має прискорення темпу появи технологічних інновацій у виробництві. Цей чинник зумовив необхідність заміни традиційної освітньої системи профтехосвіти, що базується на постачанні знань, умінь та навичок, на моделі, які регулюються потребами виробництва та формують освіню систему, пов'язану з виробництвом. Практика показує, що освітня система профтехосвіти, яка, в цілому, заснована на передачі знань, умінь та навичок, не спроможна повною мірою, відповідно потреб сучасного ринку, підготувати мобільних та конкурентноспроможних фахівців, тому профтехосвіта перебуває під пильним поглядом держави. Так, на виконання Національного плану дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентноспроможна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 27 квітня 2011 року № 504, та на виконання Указу Президента України від 30 вересня 2010 року № 926 «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти України» Кабінетом Міністрів України були затверджені критерії системи рейтингового оцінювання діяльності професійно-технічних навчальних закладів де моніторинг проводить державна наукова установа «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України» установи та організації, що належать до сфери управління Міністерства. Моніторинг буде проводитись у п'ять етапів і після закінчення п'ятого етапу МОН молоді та спорту враховує результати моніторингу під час формування та реалізації державної політики в галузі освіти. Моніторинг здійснюватимуть, починаючи з 2013 року.

До появи цих документів важливою складовою став розділ «Професійна освіта» у Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»).

В ньому обґрунтовано стратегічні завдання реформування професійної освіти, зокрема:

- Оновлення змісту професійної освіти визначення державних вимог щодо її якості й обсягу на рівні досягнень науки, техніки, технологій та освітнього досвіду.

А гортаючи сторінки Національної доктрини розвитку освіти, не можна не помітити логічного продовження ключових позицій і напрямів, спрямованих на інноваційний розвиток системи професійно-технічної освіти, забезпечення

підготовки висококваліфікованих робітників, зміцнення зв'язків з виробництвом.

Впродовж останнього десятиріччя у зв'язку з наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000р. № 522 в системі професійно-технічної освіти Дніпропетровщини проводяться експериментально-дослідницькі роботи Всеукраїнського та регіонального рівня.

Сьогодні за підтримки Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, та науковців Інституту інноваційних технологій і змісту освіти НАПН Україна на базі ПТНЗ області займаються експериментально-дослідницькою роботою 9 навчальних закладів Всеукраїнського рівня і 5 регіонального.

Дніпропетровщина має сотні талановитих викладачів і майстрів виробничого навчання, творчих і самовідданих керівників училищ, вихователів, бібліотечних працівників. Зовсім недавно, приймає участь у загальнодержавній акції «Барвіста Україна», Дніпропетровський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівництва та автотранспорту представив унікальну інновацію-багатофункціональний автономний земснаряд «Грунтатор», розробниками якого стали викладач спецтехнології Голов'яненко О.В., майстер виробничого навчання Богданович А.В., інженер-електромеханік Гуленко О.Д.. цей новий універсальний альтернативний вид техніки створений для потреб регіонів Західної України, які постійно страждають від повиней, а також може бути використаний у складних роботах Міністерства з надзвичайних ситуацій.

Подібного аналогу в Україні не має.

За ці роки створені нові типи професійних навчально-виробничих закладів, не можна не помітити дослідно-експериментальну роботу з питань, впровадження педагогічних інноваційних методик виробничого навчання, створення на базі окремих професійних навчально-виховних закладів експериментальних майданчиків, центрів, впровадження у окремих закладах профтехосвіти нетрадиційних форм навчально-виховної і виробничої діяльності, посилення органічної єдності навчання з продуктивною працею учнів у реальних умовах виробництва, створення експериментального навчально-виробничого комплексу на основі програми соціальноо партнерства для спільного пошуку шляхів підвищення ефективності практичної підготовки висококваліфікованих робітників тощо. Це навчальні заклади «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій, ДНВЦ-2, Криворізький міський методичний центр професійно-технічної освіти, Дніпропетровський центр підготовки і перепідготовки кадрів туристичного сервісу, Дніпродзержинський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів, Дніпропетровський центр професійної освіти, МЦППВ, ЦППРК-1, ДВПУ, Дніпродзержинський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів будівництва та автотранспорту, ПТУ-6, Дніпродзержинське вище професійне училище будівництва, КНВЦ, ПТУ-74, Томакиський професійний аграрний ліцей, Перещепинський професійний ліцей, МПЛ» тощо. Так, наприклад, у Міжрегіональному вищому професійному училищі з поліграфії та

інформаційних технологій розвиток експериментальної та науково-дослідної діяльності став засобом оновлення змісту і підвищення якості професійної підготовки. Основою для такого оновлення стає діяльність експериментального педагогічного майданчика за темою: «Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу на основі програми соціального партнерства, як підсистеми управління якістю освіти». Як результат:

1. сформовано підвищену мотивацію учнів «МВПУ ПТ» (перевірено анкетуванням);
2. сформовано соціально-професійні компетенції щодо застосування інноваційних виробничих технологій у майбутній професійній діяльності (перевірено анкетуванням);
3. Підвищено рівень навчальних досягнень учнів з професійно-спрямованої підготовки (перевірено на ККР [комплексно-контрольні роботи]) тощо.

У Дніпропетровському навчально-виробничому центрі № 2 створені всі умови для інноваційної діяльності як педколективу, так і учнів: підтримується ініціативне прагнення педагогічного колективу до пошуку нових форм і методів навчання, впровадження нових форм співробітництва з роботодавцями, був створений регіональний центр модульно професійного навчання (п'ятнадцять майстрів пройшли навчання за програмою проекту Міжнародної Організації Праці в Україні) у 2005 році на базі ДНВЦ-2 створений експериментальний педагогічний майданчик Академії педагогічних наук, у 2006 році ДНВЦ-2 учасник українсько-канадського проекту, у 2009 році підписана Угода про наукове співробітництво між Інститутом ПТО АПН та ДНВЦ-2 щодо відкриття експериментального педагогічного майданчика, на базі ДНВЦ-2 створено центр сучасних інноваційних технологій у будівництві тощо.

Не можна не виділити удосконалення професійної майстерності майстрів виробничого навчання, викладачів, систему вмінь і навичок діяльності в умовах навчання на основі компетентнісного підходу підготовки висококваліфікованих робітників і співпрацю з наукою в контексті соціального партнерства як засобів забезпечення якості професійно-мобільного кваліфікованого робітника Криворізького міського методичного центру ПТО.

Методична служба Кривого Рогу давно, цілеспрямовано і системно співпрацює з науковцями і має вагомі досягнення (про це розповість директор центру Зозуля Н.В.).

Компетентність підходів в освіті, професійну підготовку у сфері ресторанного, харчового, побутового, екологічного та готельно-туристичного сервісу здійснює Дніпропетровський центр підготовки і перепідготовки виробничих кадрів туристичного сервісу. Формує в учнів уміння та навички, що дозволяють їм в майбутньому зайняти активну життєву позицію. Навчальний заклад забезпечує оновлення і осучаснення змісту професійної освіти; у 2010 році відкритий експериментальний майданчик з

теми: «Інформаційно-аналітичне забезпечення модернізації професійно-технічної освіти в умовах ринку праці».

Творчий рівень в інноваційному освітньому процесі, до того ж треба вдіти багаторічну працю – це Дніпропетровського центра професійної освіти. Навчальний заклад – лідер сучасної освіти, підтримує принцип формування партнерських стосунків з роботодавцями та владними структурами, постійно впроваджує інноваційні технології, модернізує матеріально-технічну базу, формує кваліфікованого робітника нового типу, активно приймає участь у міжнародних та Всеукраїнських виставках.

Одне із кращих ПТНЗ сільського господарства – професійно-технічне училище № 74, Томаківський професійний аграрний ліцей, Перещепинський професійний ліцей.

ПТУ-74 має досвід у двох міжнародних проектах, проводить науково-експериментальну діяльність, спільно з Інститутом ПТО академії педагогічних наук України, з впровадження кейс технології у ПТНЗ аграрного профілю. Є пілотним навчальним закладом області по організації навчально-виховного процесу за дистанційною формою навчання в on-line режимі. Проводить експериментальну діяльність з проблеми: «Використання кейс-технології при викладанні спецдисциплін в ПТНЗ». Було проведено поточні зрізи знань, тематичні зрізи знаць та вихідне тестування.

Результати мають такий вигляд:

- 91% учнів вважають, що кейс-технології допоможе їм вирішувати будь-які проблеми у подальшій професійній діяльності;
- 83% учнів вважають, що їх успішність підвищилися після вивчення спецдисциплін, де використовувалися кейс-технології;
- 100% учням подобаються уроки, де використовуються кейс-технології;
- 81% учнів задоволені результатами своєї праці тощо.

Томаківський професійний аграрний ліцей – це заклад на базі якого створено експериментальний майданчик з метою розробки впровадження в навчальний процес електронних навчально-методичних засобів у підготовці висококваліфікованих робітників в ПТНЗ аграрного профілю тощо.

Значний вклад у підвищенні конкурентоздатності випускників вносить Перещепинський професійний ліцей. Готує сільську молодь адаптовану до реалій сьогодення, впроваджує прогресивні освітні та сучасні виробничі технології, навчає молодь цінувати власне здоров'я у процесі самовдосконалення бере активну участь у міжнародних та всеукраїнських виставках.

У постійному пошуку інноваційних виробничих технологій Дніпропетровське вище професійне училище будівництва. Це сучасний навчальний заклад будівництва здійснює підготовку кваліфікованих робітників за інтегрованими професіями. Забезпечує якісну підготовку професійно мобільного робітника через впровадження сучасних педагогічних, виробничих технологій, реалізацію інформаційно-освітнього проекту «Новий Дніпропетровщині – новий стандарт освіти».

Одним з найбільш сучасним навчальним закладом є Дніпродзержинський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів. Центр працює по впровадженню нових виробничих технологій торгівлі та ресторанного сервісу. Креативність та інновації – ефективний інструмент по впровадженню нових виробничих технологій. Навчальний заклад здійснює сучасний підхід до навчання, високу фахову підготовку. Проведений НМЦ ПТО у Дніпропетровській області моніторинг з питань експериментальної діяльності педагогічних майданчиків у навчальному закладу за темами: «Формування комунікативної культури суб'єктів навчально-виховного процесу», «Експериментальна діяльність з проблем апробації та впровадження курсу «Основи енергоефективності показали підвищення рівня комунікативної культури суб'єктів навчально-виховного процесу».

Значну, і дуже важливу, роботу у цьому напрямку проводять (це озвучать директори навчальних закладів).

- Криворізький навчально-виробничий центр, Марганецький професійний ліцей, МЦППВ, ЦППРК-1, ВПУ-55, ПТУ-6 тощо.

Але сьогодні систему підготовки робітничих кадрів у ПТНЗ потрібно докорінно оновити і провести у відповідність до потреб ринку праці. Назріла необхідність модернізації ПТНЗ в цілому.

Останнім часом роботодавці висувають до ПТНЗ цілу низку зауважень, які навчальні заклади не в змозі вирішити самостійно невідповідність змісту професійної освіти вимогам сучасного ринку праці, застаріла матеріально-технічна база, яка не дає можливості відпрацювати усі технологічні операції на рівні навичок, відсутність у переліках перевірочних робіт нових видів робіт та сучасного навчально-методичного забезпечення, низький рівень мотивації учнів ПТНЗ щодо вивчення інноваційних виробничих технологій та застосування їх у майбутній професійній діяльності тощо.

Усі перераховані чинники дійсно негативно впливають на якість професійної освіти.

Для вирішення цієї проблеми необхідно здійснювати процес підготовки кваліфікованих робітників на основі програми спільної діяльності та взаємодії ПТНЗ з роботодавцями, тобто на основі соціального партнерства.

Отже, підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що в сучасних умовах, коли відбувається постійний пошук підвищення якості підготовки фахівців ПТНЗ, особливо важливого значення набуває роль майстра виробничого навчання, педагога, яка полягає в системі його мотивів, знань, умінь і особистісних якостей, що мають забезпечити ефективність застосування ним інноваційних виробничих та педагогічних методів навчання при підготовці висококваліфікованих робітників. І одним із основних питань підготовки кваліфікованих робітничих кадрів є залучення роботодавців до процесу підготовки і перепідготовки, підвищення кваліфікації кадрів, оновлення навчально-матеріальної бази та змісту професійної освіти.

На сучасному етапі розвитку ПТНЗ одним із пріоритетних факторів постає вміння керівника застосувати принцип інноваційності в управлінні, а

сапе: підтримка інноваційної ініціативи, творчості, самодіяльності і самостійності, матеріально-технічної, кадрової забезпеченості освітніх процесів.

Співпраця з наукою в контексті соціального партнерства як засіб забезпечення якості підготовки професійно мобільного кваліфікованого робітника

Зозуля Н.В., директор Криворізького міського методичного центру професійно-технічної освіти

Європейський вибір, який Україна зробила на шляху економічного розвитку, диктує нові стандарти підготовки кваліфікованого робітника.

Визначальне значення для успішного розвитку будь-якої країни має якість освіти.

Розвиток і нарощування економічного потенціалу держави великою мірою залежить саме від якості підготовки висококваліфікованого робітника. Якість його підготовки складає соціальну цінність, якщо відповідає соціальним очікуванням, потребам і можливостям ринку праці.

Таке складне і важливе завдання профтехосвітяни не можуть вирішувати самотужки.

Тільки у співпраці з іншими державними і соціальними інституціями, підприємствами можна добитися успіху.

Освітнянські реформи робляться перш за все заради учнів, а впроваджувати їх в життя повинен педагог. Отже, за великим рахунком, **основна проблема освітянських реформ – це проблема становлення особистості педагога,** здатного втілити ці реформи в життя, здатного ефективно працювати в нових соціальних умовах. Потрібен постійний пошук, впровадження нових освітніх технологій, комп'ютерна грамотність, навчання протягом життя.

Завдання методичної служби – допомогти педагогам в реалізації цих непростих завдань. Забезпечити методичний і науковий супровід інноваційних технологій. І без співпраці з науковцями це завдання не вирішити.

Методична служба Кривого Рогу давно, цілеспрямовано і системно співпрацює з науковцями при активному залученні педагогічних колективів ПТНЗ.

Ми починали з експериментальних лабораторій регіонального рівня – з Криворізьким технічним університетом, Криворізьким державним педагогічним університетом. Таких лабораторій було п'ять, в кожній із них було задіяно декілька ПТНЗ, деякі навчальні заклади приймали участь в 2-х-3-х лабораторіях.

На базі лабораторій регіонального рівня було напрацьована «Оперативна модель управління методичною роботою в сучасному ПТНЗ» під керівництвом к.п.н. Сушенцевої Л.Л.; підготовлена методична розробка «Використання елементів блочно-модульної системи при плануванні роботи заступника директора з НВЧ»; напрацьовано навчальний посібник «Теоретична підготовка

професії електрогазоварник за тематичними модулями навчання» (під керівництвом методиста Кр ММЦ ПТО Труш В.І.), який пройшов наукову експертизу в Національній металургійній академії України (Криворізький металургійний факультет НМетАУ). За підсумками роботи експериментальної лабораторії «Школа розвитку» розроблена «Концепція превентивного виховання» і створено «Центр превентивного виховання», який діє на базі Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею.

В цілому лабораторії стали школою теоретичної, наукової, методичної підготовки педагогів і в кінцевому результаті - вплинули на підвищення рівня ефективності навчання і виховання учнів.

На базі Міжрегіонального центру професійної перепідготовки військовослужбовців з 1998 року діяв експериментальний майданчик Всеукраїнського рівня «Реалізація концепції ступеневої професійної освіти як інноваційної освітньої ідеї».

Зміст інновації – розробка та впровадження нових організаційно-педагогічних форм підготовки кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів в закладі ступеневої професійної освіти.

Діяльність експериментального педагогічного майданчика підтвердила впровадження інноваційної освітньої ідеї по створенню навчального закладу нового типу – закладу ступеневої професійної освіти.

На виконання рекомендацій експериментального педагогічного майданчика про створення методичного інструментарію нового покоління, у **Міжрегіональному центрі впроваджено модель інформаційно-наукового центру інноваційного типу**, в якій систематизовано методичне забезпечення на основі інформаційно-комунікаційних технологій на рівні підготовки кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів.

Ряд професійно технічних навчальних закладів укладають угоди з Криворізьким педагогічним університетом з окремих питань та напрямків. **Прикладом ефективної співпраці може служити Криворізький професійний гірничо-металургійний ліцей** (далі - КППГМЛ), який уклав угоду з природничим факультетом Криворізького державного педагогічного університету, з кафедрами зоології, фізіології та валеології, фізичної географії та геології.

Мета: впровадження в роботу ліцею сучасних освітніх технологій, організація науково-дослідницької роботи ліцеїстів.

Результати: під керівництвом викладача каф. валеології Конельської І. М. викладачем ліцею Приймачук В.В. **підготовлено авторський посібник «Навчальне краєзнавство в роботі сучасного вчителя»**, який надрукований при спонсорській допомозі народного депутата України Вілкула О.Ю. (нині – голови Дніпропетровської ОДА).

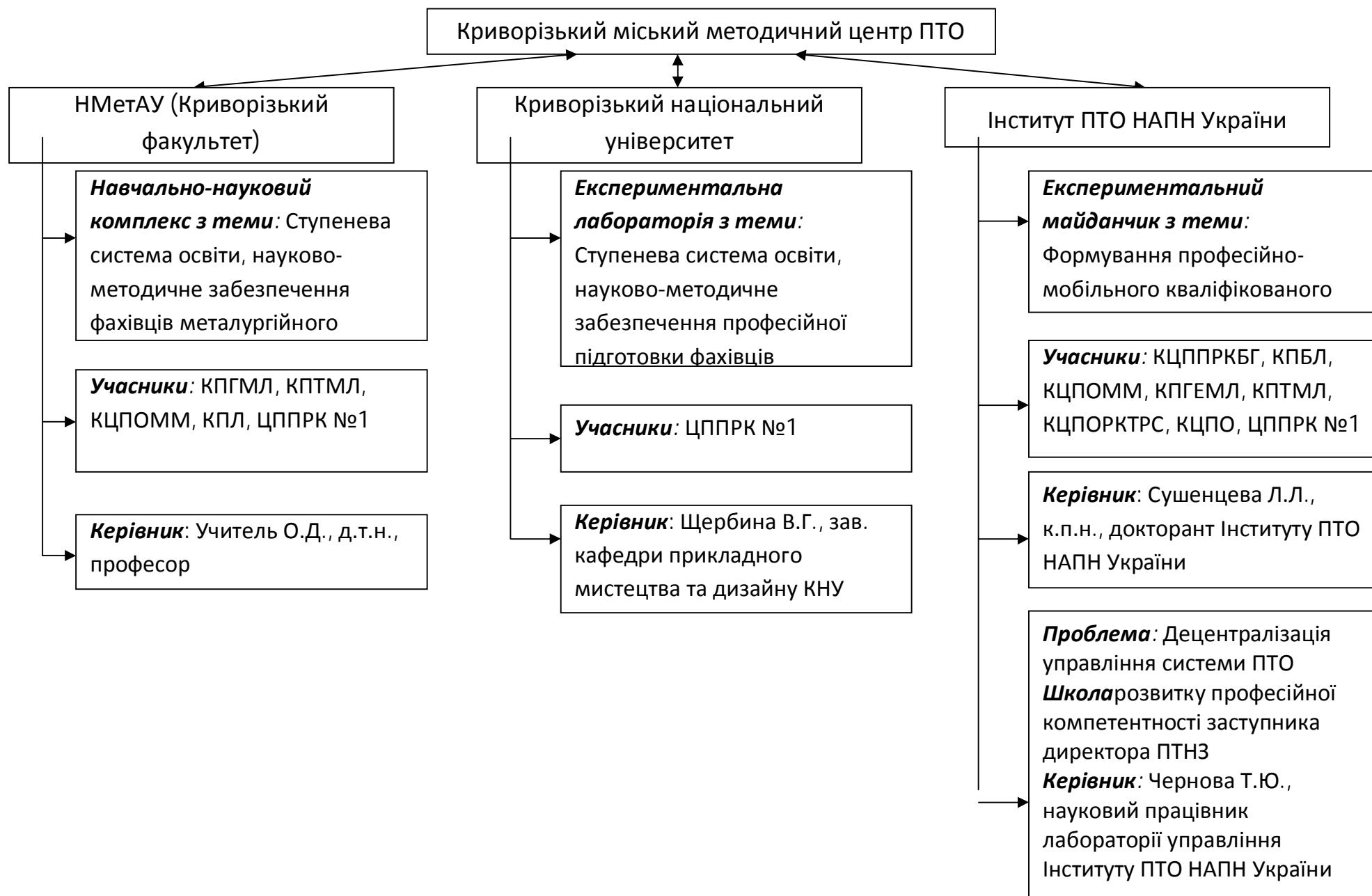
Для ліцеїстів щорічно проводяться навчальні екскурсії до зоологічного музею КДПУ. Викладачами кафедр надаються наукові і методичні консультації.

Приймачук В.В. взяла участь в роботі II Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми природокористування та охорони рослинного і тваринного світу», яка проходила на базі педуніверситету, де виступила з доповіддю «Використання природо-заповідних територій в екологічній освіті та вихованні учнів».

В 2008-2010 рр. працювала науково-дослідна лабораторія з Криворізьким технічним університетом (КТУ) «**Психологічні умови розвитку професійного мислення учнів професійно-технічних навчальних закладів гірничого профілю**» (пошукач, нині – к.п.н. Тарасова О.В., керівник - методист Грищук Т.С.). В рамках цієї лабораторії розроблено **Програму розвитку професійного мислення учнів ПТНЗ гірничого профілю**, яка включає задачі професійного спрямування з спецтехнології гірничих професій. Здійснена експериментальна перевірка ефективності запропонованої **Програми**.

Підготовлений і виданий **методичний посібник** для педпрацівників «**Психологічні умови розвитку професійного мислення учнів ПТНЗ гірничого профілю**», який отримав гриф Міністерства освіти і науки України та навчальний посібник «**Навчальні задачі професійного спрямування у підготовці учнів ПТНЗ гірничого профілю**».

Співпраця Криворізького міського методичного центру ПТО з наукою

20.08.2004р. наказом МОН України № 671 створено Навчально-науковий комплекс при Національній металургійній академії України. В нього ввійшли Криворізький міський методичний центр професійно-технічної освіти, металургійний технікум, 5 професійно-технічних навчальних закладів.

Учасники навчально-наукового комплексу при НМетАУ, крайній справа – Учитель О.Д., керівник комплексу

В рамках цього Комплексу:

1. Здійснена наукова експертиза держстандартів ПТО з професій «Токар», «Газозварник», «Контролер зварювальних робіт», «Прокатник гарячого металу».

2. **35** викладачів Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування (щороку по 5 чол.) пройшли стажування на кафедрах Комплексу.

3. Розроблені навчальні плани з професій «Слюсар-ремонтник», «Токар», «Електрослюсар (слюсар з ремонту та експлуатації електрообладнання), «Машиніст крану металургійного виробництва» і «Електрогазозварник» для студентів Академії; з 2011 року за навчальними планами «електрогазозварник» студенти Академії отримують робітничу професію на базі КЦПОММ.

4. Проводиться наукова експертиза методичних посібників, написаних викладачами ПТНЗ, зокрема рецензування навчального посібника (модулів) з предмету «Обладнання та технологія зварювальних робіт» для підготовки електрогазозварників».

5. Науковцями факультету НМетАУ надаються консультації для педагогів та методистів ПТНЗ.

6. Педпрацівники і методисти ПТНЗ користуються технічною бібліотекою, фільмо- та відеотекою факультету.

7. Практикується проведення конкурсів, зокрема, проведено міський конкурс фахової майстерності електротехнічного профілю серед учнів випускних курсів ПТНЗ, технікумів та студентів I курсу НМетАУ.

8. Працюємо над впровадженням системи ступеневої підготовки.

В рамках роботи експериментального майданчика «Ступенева система освіти, науково-методичне забезпечення професійної підготовки

фахівців художнього профілю» (на базі Криворізького державного педуніверситету та ЦППРК №1) в 2011р. розроблено навчальний посібник для учнів художнього профілю «Декоративно-прикладне мистецтво».

Укладена угода про співпрацю Криворізького міського методичного центру профтехосвіти і Інституту профтехосвіти НАПН України про науково-методичне співробітництво.

З метою забезпечення якісної професійно-технічної освіти разом з Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України **на базі Центру підготовки і перепідготовки робітничих кадрів №1 створено експериментальний майданчик «Формування професійної мобільності кваліфікованого робітника»** (додаток 3).

В роботі експериментального майданчика беруть участь: Криворізький центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів будівельної галузі, Криворізький професійний будівельний ліцей, Криворізький центр професійної освіти металургії та машинобудування, Криворізький професійний гірничо-електромеханічний ліцей, Криворізький професійний транспортно-металургійний ліцей, Криворізький центр професійної освіти робітничих кадрів торгівлі та ресторанного сервісу, Криворізький центр професійної освіти.

Керівник – Сушенцева Л.Л. – к.п.н., докторант Інституту ПТО НАПН України.

Консультанти – наукові співробітники Інституту ПТО НАПН України, Зозуля Н.В., директор КрММЦ ПТО. Координатор – Труш В.І., методист КрММЦ ПТО.

Для роботи експериментального майданчика **створена робоча група**, в неї входять консультанти ПТО та керівники ПТНЗ. Консультативна рада (представники підприємств-замовників кадрів), розроблено **Положення про консультативну раду**.

- Проведено анкетування роботодавців щодо визначення професійних компетенцій з професій будівельного профілю.
- Обговорена кваліфікаційна характеристика з професій: маляр, штукатур, лицювальник, плиточник.
- Заповнена функціональна карта з професій, в якій визначені:
 - 1) трудові операції (та ступінь їх значимості) які виконує робітник з визначених професій на підприємстві;
 - 2) необхідне обладнання, устаткування, інструмент і матеріали;
 - 3) відповідно до трудових операцій узагальнюються вміння і знання, які необхідні учням.
- Дається оцінка широких компетенцій з професій та ступінь їх важливості стосовно професії маляр, штукатур, лицювальник, плиточник.
- Визначаються умови праці; вимоги до професійної освіти і навчання, вимоги до практичного досвіду роботи. Умови допуску до роботи.

- На базі **Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування** створено **Центр консалтингу**.

В листопаді 2011 року на базі Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування та Центру підготовки та перепідготовки робітничих кадрів №1 в рамках експериментального майданчика «Формування професійно мобільного кваліфікованого робітника» під егідою Інституту ПТО НАПН України та Криворізького методцентру проведена **Всеукраїнська конференція з теми: «Система роботи ПТНЗ з підготовки професійно мобільного кваліфікованого робітника»**.

1-ий день роботи конференції. Йде пленарне

В роботі конференції взяли участь 10 науковців Інституту ПТО НАПН України, 3 науковці з НМетАУ, аспіранти та науковці Криворізького національного університету, 12 представників ПТНЗ інших регіонів України.

Учасниками конференції обговорювались шляхи формування професійно мобільного кваліфікованого робітника через компетентнісний підхід та психолого-педагогічну готовність педагога професійного навчання до забезпечення якості навчання, застосування інноваційних педагогічних та виробничих технологій в навчально-виробничому процесі; діяльність маркетингової служби, центру професійної мобільності та соціального партнерства.

В рамках роботи конференції була організована і працювала методична виставка ПТНЗ міста з теми конференції. **Проведено відкрите засідання міської методичної секції будівельників.**

*Учасники секційного
засідання
обговорюють
відкритий урок
спецтехнології
будівельників на базі
ЦППРК №1*

В центрі Ягупов В.В.,

Керівником експериментального майданчика, к.п.н. Сушенцевою Л.Л. розроблена програма з предмету «Основи професійної мобільності» на 20 годин, яка впроваджується в навчальний процес ПТНЗ міста і області.

В квітні 2011 року учасники експерименту брали участь у Всеукраїнській (звітній) науково-практичній конференції Інституту ПТО Національної академії педнаук України (до 5-ти річчя створення) «**Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання**» виступили: директор КрММЦ ПТО Зозуля Н.В. «Наука і практика – два крила методичної служби»; директор ЦППРК №1 Іслам В.А. «Єдність теорії й практики у підготовці майбутнього кваліфікованого робітника», заст. дир. з НВЧ ЦППРК №1 Семенов А.І. «Конкурси професійної майстерності учнів ПТНЗ – шлях до професіоналізму»; на виставці були представлені матеріали з досвіду роботи.

В процесі роботи експериментального майданчику «Ступенева система освіти, науково-методичне забезпечення професійної підготовки фахівців художнього профілю» (на базі Криворізького державного педуніверситету та ЦППРК №1):

- створено творчу групу у складі педпрацівників ЦППРК №1: методиста, викладачів, майстрів виробничого навчання.
- З метою оформлення інтер'єру ЦППРК №1 та формування естетичного виховання учнів розробляються ескізи цільових дипломних робіт учнів.
- Розпочато оформлення вернісажу учнівських робіт в приміщенні Центру.
- Проводиться робота над мистецьким проектом «Професії навчального закладу».
- Розроблені тестові завдання з спецпредметів художньо-оформлювальних робіт по контролю знань учнів.
- Завершена робота над посібником «Художні техніки декоративно-прикладного та оформлювального мистецтва», який рекомендовано до

друку кафедрою Декоративно-прикладного мистецтва КДПУ, представлено на регіональній виставці (2011 р.).

- Учасники лабораторії працюють над розробкою інструкційно-технологічних карток з професії та тестових завдань з предметів спецдисциплін за напрямком підготовки фахівців художнього профілю.

Ми були з наукою вчора, ми з нею сьогодні, і будемо співпрацювати завтра. Наука без практики мертва, а практика без науки сліпа. Хто із них іде попереду? Думаю, що вони періодично міняються місцями. Досвід показує, що тільки у тісній співпраці можна досягти оптимального результату. Особливість Криворізької профтехосвіти в тому, що вона рухається в контексті освітянських реформ при активній підтримці виконавчої влади міста і громадських організацій, роботодавців і служби зайнятості.

Рішенням XI сесії Криворізької міської ради від 27.07.2011р. №486 затверджена міська програма «Школа – ВНЗ (ПТНЗ) - підприємство» на 2011-2015 роки. Програма розроблена з урахуванням особливостей міста, традицій, тенденцій розвитку освіти та спрямована на реалізацію державної політики в галузі освіти, стратегії її розвитку.

В програмі є розділи: 3. Від науки - до практики, від практики – до виробництва. 4. Соціальне партнерство – запорука успіху.

Серед інших заходів в цих розділах передбачено наступне:

1. Спільне виконання наукових робіт, технічних моделей студентами ВНЗ та учнями ПТНЗ. І в цьому питанні є перші реальні результати: так учні КЦПОММ разом із студентами НМетАУ виготовили діючу модель (реальна дипломна робота) «Грохот-охолоджувач для металургійних підприємств».

2. З метою пропаганди робітничих професій рекомендовано проводити спільні конкурси професійної майстерності. І такий конкурс був проведений на базі НМетАУ з професій електротехнічного профілю. В ньому взяли участь учні шкіл, студенти НМетАУ і учні ПТНЗ – всього більше 30 чол.

3. Програмою передбачено сприяння студентам ВНЗ проходженню практики на базі ПТНЗ – у нас є багаторічний досвід такої співпраці: студенти НМетАУ КНУ щорічно проходять практику на базі Криворізького центру професійної освіти робітничих кадрів торгівлі та ресторанного сервісу, Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею, Криворізького професійного транспортно-металургійного ліцею, Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування.

Нормою стало проведення спільних (Школа – ВНЗ – ПТНЗ) науково-методичних (круглі столи, конференції тощо), культурно-масових (участь у щорічних фестивалях «Студентська весна 20...»), спортивно-патріотичних заходах (військово-спортивна гра «Орлюнок», міські спартакіади, заходи до Дня визволення міста, Дня Перемоги, Дня незалежності та ін.).

4. Буде продовжена і поглиблена співпраця з Інститутом ПТО НАПН України. згідно плану роботи вищезгаданого експериментального майданчика. **На останньому, узагальнюючому, етапі передбачено:**

– Підготовка посібника «Теорія і практика професійної освіти» (для викладачів і майстрів в/н) під редакцією Сушенцевої Л.Л., керівника експериментального майданчика.

– Підготовка навчального посібника «Технологія опоряджувальних робіт» (автор Сушенцев О.Є., к.п.н.).

– Створення «Школи професійної компетентності педагога професійного навчання» будівельного профілю.

Криворізький методцентр разом з Інститутом ПТО планують продовжити роботу над проблемою «Децентралізація управління системою профтехосвіти» з теми «Розвиток професійної компетентності заступника директора ПТНЗ» (керівник Чернова Т.Ю., науковий працівник лабораторії управління). Є спільні задуми щодо ефективної роботи лабораторії підручникотворення.

В проектах співпраці з Криворізьким національним університетом (НМетАУ) – це перш за все реалізація ступеневої освіти (відбір і підготовка випускників ПТНЗ для продовження навчання в ВНЗ); це навчання студентів ВНЗ на базі ПТНЗ робітничим професіям, це науково-експериментальні розробки.

І все це в контексті спільних дій науковців, профтехівців, управлінців, громадськості. Зелена крона дерева знання формується із безлічі гілок, і тоді вона красива, життєдайна, ефективна.

Використана література

1. Будас Ю.О. Формування особистості вчителя, як суб'єкта інноваційної діяльності. – Матеріали міжвузівської конференції. Хмельницький, ХГПА, 2007р.
2. Ковальчук В.І. Із чого починається розвиток навчального закладу. Підвищення кваліфікації керівників ПТНЗ: інноваційні підходи. – ж. «ПТО», № 1, 2009р.
3. Ковальчук В.І., Сергеева Л.М. Як стати майстерним педагогом. К., ТОВ «Етніс плюс», 2007р.
4. Проблеми підготовки педагога професійного навчання: територія і практика. Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції. Кривий Ріг, 2007р.
5. Щербак О.І., Зайцева О.О., Стайсер Б. Нові підходи у навчанні. Навчально-методичний посібник К., АПН, 2003р.

Аналітична діяльність методичної служби, як функція управління рівнем науково-методичного супроводу навчально-виробничого процесу в професійно-технічних навчальних закладах області

Гришаєва О.В., методист
Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти у
Дніпропетровській області

Модернізаційні зміни в структурі і змісті сучасної освіти потребують пошуку нових підходів до моделювання ефективної системи науково-методичної роботи з педагогічними кадрами, яка б успішно функціонувала в постійному режимі оновлення й розвитку, ґрунтувалася на наукових засадах, сприяла підвищенню рівня загальнодидактичної, методичної, технологічної і психологічної підготовки педагогів до підвищення якості навчально-виховного процесу, забезпечувала розвиток творчого потенціалу педколективів.

«Метод педагогічного аналізу, — стверджує Ю. Конаржевський, — це система правил і операцій, необхідних для вивчення педагогічного процесу й управління ним, а також причин, які впливають на його кінцеві результати». Педагогічний аналіз має реалізувати три групи завдань (пізнавальні, конструктивно-організаційні та виховні).

Пізнавальні завдання — це вивчення досвіду роботи педагогічної діяльності, вивчення позитивних тенденцій у її розвитку, причин низької результативності, шляхів її подолання.

Конструктивно-організаційні завдання полягають у розробці єдиних педагогічних вимог до організації методичної роботи як цілеспрямованої системи, до прогнозування кінцевого результату.

Виховні завдання полягають у стимулюванні творчої активності кожного члена педагогічного колективу на основі об'єктивного і справедливого оцінювання його роботи, знаходження успіхів та ініціативи.

Головними об'єктами педагогічного аналізу мають бути:

- заняття в різноманітних формах методичної роботи (лекції, семінари, практикуми, круглі столи, дискусії тощо);
- відкриті уроки, позакласні заходи в системі методичної роботи;
- уроки і позакласні заходи педпрацівників у процесі вивчення стану викладання навчальних предметів.

Основними завданнями аналітичної діяльності методичних працівників навчально-методичного центру є:

- вивчення і аналіз рівня освітньо-кваліфікаційного забезпечення навчально-виховного процесу кадрами з відповідною базовою освітою;
- вивчення і аналіз стану викладання предметів і професійно-практичної підготовки за навчальним планом;

- вивчення і аналіз стану організації і ефективності навчально-виховного процесу в професійно-технічних навчальних закладах;
- вивчення і аналіз рівня знань, умінь і навичок учнів відповідно до державних стандартів;
- вивчення і аналіз ефективності науково-методичної роботи з педагогічними кадрами;
- вивчення і аналіз умов забезпечення психічного здоров'я учнів;
- упровадження здоров'язберезувальних технологій;
- вивчення і аналіз ефективності управлінської діяльності керівників навчальних закладів.

Ефективність науково-методичної роботи визначається насамперед рівнем науково-методичного супроводу навчально-виробничого процесу та залежить від чітко побудованого управління методичною роботою. Тому великого значення в системі науково-методичної роботи набуває аналітична діяльність методичних служб, розробка моніторингової моделі в системі науково-методичної роботи на регіональному рівні управління, яка надавала б можливість здійснення на рефлексійній основі гнучкого управління методичними структурами в області, своєчасної діагностики та коригування їхньої діяльності. Контрольно-діагностична й корекційна функції є одними з найважливіших у діяльності методичного центру. Вони здійснюються з метою виявлення ступеня досягнення поставленої мети й визначених завдань, одержання об'єктивної достовірної інформації про стан методичної роботи, навчально-виховного, педагогічного процесу та визначення невикористаних резервів щодо здійснення системного та своєчасного контролю за реалізацією запланованого.

Методисти НМЦПТО постійну увагу приділяють вивченню й аналізу діяльності ефективності науково-методичної роботи з педагогічними кадрами. Я, як методист, при комплексному і тематичному вивченні діяльності ПТНЗ особливу увагу приділяю питанням:

- науково-методичного забезпечення модернізації освіти, створення умов для рівного доступу до якісної освіти;
- створення системи збереження і зміцнення здоров'я дітей, утвердження здорового способу життя;
- інформатизації навчально-виховного процесу;
- розвитку еколого-просвітницької роботи в навчальних закладах відповідно до вимог Національної доктрини розвитку освіти;
- упровадження інноваційних технологій та інтерактивних методів навчання;
- організації роботи з обдарованими дітьми та розвиткові творчих здібностей учнів;
- забезпечення результативності підвищення кваліфікації та організації методичної роботи з педагогічними кадрами.

Зупинюсь саме на останньому питанні, щодо забезпечення результативності підвищення кваліфікації та організації методичної роботи з педагогічними кадрами.

Схема 1. Технологічні етапи науково-методичного супроводу діяльності педагогічних кадрів

Визначення мети і змісту науково-методичного супроводу підготовки педагогічних працівників

Вхідне діагностування (моніторинг професійної діяльності педагогічних працівників)	⇒	- Розробити інструментарій моніторингу;- Здійснити статистичну обробку узагальнених даних;
Обґрунтування та організація роботи з медпрацівниками щодо визначених змісту та форм методичної роботи	⇒	- Розробити перспективний план та заходи на методологічних засадах;- Організувати індивідуальні, групові та колективні форми методичної роботи;- Розробка методичних рекомендацій;
Поетапний аналіз діяльності, корекція дій	⇒	- Співбесіди з адміністрацією навчальних закладів;- Встановлення творчих зв'язків з науковими та методичними закладами, які сприяють роботі з педагогічними кадрами;
Вихідне педагогічне діагностування	⇒	- Розробити інструментарій моніторингу;- Здійснити статистичну обробку узагальнених даних;
Оцінювання діяльності	⇒	- Підведення підсумків роботи;- Участь у засіданнях навчально-методичної ради.

Більш предметно хочу описати планування роботи з майстрами виробничого навчання з професій громадського харчування.

Схема 2. Технологічні етапи науково-методичного супроводу діяльності майстрів виробничого навчання з професій громадського харчування

Визначення мети і змісту науково-методичного супроводу підготовки педагогічних працівників

Вхідне діагностування (моніторинг професійної діяльності майстрів в/н)	⇒	- Розробити інструментарій моніторингу✓ діагностичні анкети щодо рівня професійної компетентності

Обґрунтування та організація роботи з педпрацівниками щодо визначених змісту та форм методичної роботи

педагогічних працівників; (додаток №1)

✓ збирання інформації стосовно рівня професійної компетентності керівників методоб'єднань і ефективності підвищення їхньої кваліфікації; (додаток №3)

✓ проведення моніторингу результатів навчальної діяльності учнів;

- Здійснити статистичну обробку узагальнених даних за діагностичними анкетами; (додаток №2)

- Визначення зон посиленої методичної уваги, адресного науково-методичного впливу.

- Збір інформації про інновації в сучасній педагогіці;

- Розробка перспективного плану та заходів на методологічних засадах:

✓ Організація роботи з майстрами виробничого навчання у формі постійно-діючого професійного майстер-класу, педагогічних практикумів, методичних нарад, творчих (робочих) груп по розробці комплексно-методичного забезпечення, школи методичної майстерності;

✓ Інформаційне та довідково-бібліографічне забезпечення навчальних закладів - розробка методичних рекомендацій, пам'яток, програм вивчень та експертиз.

Поетапний аналіз діяльності, корекція дій

- Співбесіди з адміністрацією навчальних закладів;

- Встановлення творчих зв'язків з Донецьким та Дніпропетровським інститутами підвищення кваліфікації педпрацівників, фірмами – роботодавцями, асоціацією підприємств ресторанного сервісу, іншими громадськими організаціями, які сприяють роботі з педагогічними

Вихідне педагогічне
діагностування

- кадрами;
- участь у ліцензуванні та атестації навчальних закладів області;
- підготовка та розгляд питань щодо стану організації роботи на засіданнях методичної ради, нарадах керівників, педпрацівників.
- Організація конкурсів; атестація;
- Розробити інструментарій моніторингу;
- Здійснити статистичну обробку узагальнених даних.

Оцінювання діяльності

- Підведення підсумків роботи;
- Участь у засіданнях навчально-методичної ради.
- За наслідками комплексного вивчення провести виїзні засідання методичної ради в районах, підсумки тематичного вивчення підбиті на нарадах-семінарах керівників навчальних закладів та методичного активу, семінарах-практикумах різних категорій педпрацівників.
- Узагальнити й транслювати перспективний педагогічний досвід;
- За результатами вивчення стану роботи подати стисло інформацію за спеціальною схемою: дата вивчення, тема вивчення, мета, висновки, рекомендації щодо поліпшення стану роботи.
- Випуск інформаційно-методичних матеріалів.

Як бачимо, робота з педагогічними кадрами розпочинається з етапу вхідного діагностування, метою якого є вивчення ступеня розвитку між реальним рівнем компетентності з означених питань та тим, що вимагається. Вивчення педагогічної діяльності, виявлення основних труднощів проводиться за допомогою методів анкетування, співбесіди, опитування, тестування тощо.

Наступний етап – обґрунтування змісту, форм методичної роботи і програм підвищення кваліфікації. Цей етап пов'язаний з добором змісту, форм і методів роботи з педагогічними кадрами (вчителями, керівними

педагогічними кадрами та методистами різних управлінських рівнів) з урахуванням отриманої на попередньому етапі інформації про наявний рівень знань в області педагогічного оцінювання, управлінського менеджменту.

На етапі організації роботи згідно з визначеним змістом, формами методичної роботи і програм підвищення кваліфікації здійснюється розподіл видів роботи, комунікація та кооперація дій, координація видів діяльності. Невід'ємним компонентом супроводу є моніторинг. На цьому етапі відбувається моніторинг професійної компетентності педагогічних кадрів, корекція і оцінка, порівняння з прогнозованим результатом. Здійснення моніторингу та корекції вимагає розроблення системи критеріїв, з якими зіставляються результати роботи. На основі зіставлення розробляються відповідні корекційні заходи з усунення виявлених розбіжностей.

Ефективна контрольна-аналітична система управління методичною роботою включає:

- вивчення рівня освітньо-кваліфікаційного забезпечення навчально-виховної роботи педпрацівників відповідно до державних освітніх та освітньо-кваліфікаційних стандартів;
- постійний аналіз ефективності проведених методичних заходів, підготовку звітів за підсумками їх проведення;
- тематичне вивчення й аналіз стану внутрішньоучилищної методичної роботи, викладання професійно-практичної підготовки, результатів проведених контрольних зрізів, олімпіад, конкурсів профмайстерності.

Ці завдання спонукають методиста добре володіти знаннями і вміннями з питань проведення моніторингових досліджень. Пропоную наступний перелік видів діяльності, поданий у таблиці 1.

Таблиця 1

Перелік видів діяльності, знань і вмінь методистів з питань підготовки педагогічних працівників до проведення та розвитку моніторингових досліджень

Види діяльності	Знання	Вміння
Визначення мети та завдань роботи педагогічними працівниками	Знання концептуальних засад модернізації післядипломного педагогічного процесу. Знання принципів андрагогіки. Знання сучасних вимог до здійснення процедур моніторингових досліджень.	Вибирати пріоритетні напрями підготовки педагогічних працівників; оперативно реагувати на запити педагогічних працівників-практиків.
Вивчення професійної компетентності педагогічних працівників.	Знання методик вивчення професійної компетентності педагогічних працівників у галузі оцінювання.	Вміння проводити діагностичні дослідження, розробляти інструментарій, робити статистичну обробку, узагальнення даних.

Планування діяльності.	Знання наукових основ планування.	Вміння розробляти плани, заходи наметодологічних основах.Вміння своєчасного включення оновленого змісту у процес підвищення кваліфікації.
Організація індивідуальних, групових та колективних форм роботи.	Знання складу педагогічних працівників; знання основних традиційних та інноваційних форм роботи з дорослими.	Вміння орієнтуватися у досягненнях науки, передовому, вітчизняному та світовому досвіді; вміння проводити заходи згідно з цілями, завданнями відповідно до конкретних умов.
Проведення курсів, семінарів з метою вивчення технологій процедур моніторингових досліджень.	Знання інноваційних технологій, процедур моніторингових досліджень; знання основних категорій науково-методичного супроводу розвитку моніторингових досліджень; сучасних підходів до педагогічних вимірювань та інтерпретації результатів оцінювання; вимог до розробки стандартизованих тестів.	Вміння інформувати про інноваційні технології, зокрема тестові; мобілізувати на впровадження їх у практику роботи, оперативно реагувати на зміни.
Розробка методичних рекомендацій.	Знання змісту освіти, бібліографії, змісту розгляду даного питання в літературі; вимог до узагальнення.	Вміння робити висновки, вносити пропозиції на основі відстежування, оцінювання змін, що відбуваються.
Встановлення творчих зв'язків з науковими та методичними закладами (центрами), що сприяють методичній роботі з педагогічними кадрами.	Необхідно бути обізнаним з проблематикою моніторингових досліджень.	Вміння обґрунтувати співробітництво з науковими та методичними закладами (центрами), зацікавити у співпраці.
Науково-інформаційний супровід моніторингу якості освіти.	Знання нормативних документів щодо проведення моніторингових досліджень; знання методики забезпечення інформацією; знання вимог до різних видів інформації.	Вміння швидко й оперативно орієнтуватися в інформації, вибирати потрібну і направляти по запитам.

Вважаю, що результативність науково-методичного та психологічного супроводу розвитку моніторингу якості освіти, залежить від здійснення моніторингових досліджень не на рівні методиста навчально-методичного центру, а більшою мірою, на рівні навчальних закладів. І з даного питання є

велика проблема, яка визначена низьким рівнем підготовки адміністративного апарату навчального закладу до здійснення педагогічного аналізу. Адміністрація навчального закладу мають бачити себе менеджерами з розвитку професійно-технічного навчального закладу, турбуючись про підвищення якості професійної освіти.

У структурі інформаційно-аналітичної системи управління методичною роботою навчального закладу виділяють три етапи: підготовчий, практичний, аналітичний. Як вважають науковці, на підготовчому етапі слід здійснювати відбір інформації для планування методичної роботи та її прогнозування, визначити напрями збору інформації через інформаційні потоки:

1. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів — збирання інформації стосовно професійних потреб і запитів педагогів освітнього закладу, їхніх професійних труднощів; виконання навчальних планів і програм із підвищення кваліфікації педагогічних кадрів; ефективності всіх форм підвищення кваліфікації медпрацівників та якості навчально-методичної документації в системі підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів.

2. Організація методичної роботи — збирання інформації стосовно рівня професійної компетентності медпрацівників і ефективності підвищення їхньої кваліфікації; стану та ефективності роботи з молодими спеціалістами; організації методичного забезпечення роботи педагогів-експериментаторів і педпрацівників, які працюють в інноваційному режимі; якості навчальних знань та вмінь учнів.

3. Організація та проведення атестації педагогічних кадрів — збір інформації стосовно атестованих педпрацівників, змісту і якості їхньої професійної діяльності та підготовки до атестації, стану і якості роботи з педпрацівниками, які отримали рекомендації за результатами атестації; стану і якості навчально-методичних матеріалів, пропонованих атестованими педпрацівниками.

4. Організація моніторингу якості освіти — збирання інформації стосовно змісту і результатів освітньої діяльності закладу та окремих педагогів, характеру їх відтворення в програмі розвитку та освітній програмі; якості освітньої підготовки учнів, виховання й розвитку в системі основної та додаткової освітньої роботи з учнями; стану, якості й результатів проведення олімпіад, конкурсів профмайстерності серед учнів ПТНЗ, а також тестування учнів різними незалежними комісіями; характеру, стану й результатів різноманітної діяльності з учнями в системі неперервної додаткової освіти. Такий підхід підкреслює значення соціально-психологічних знань і навичок, якими має володіти заступник директора, старший майстер, методист, голова методичної комісії, щоб:

- визначати стратегічні цілі і напрями розвитку ПТНЗ;
- системно і проблемно аналізувати потреби ПТНЗ;
- розробляти і аналізувати, якісно і кількісно оцінювати програми ПТНЗ;
- знати природу і особливості функціонування й розвитку освітніх систем;
- вивчати, аналізувати якість освіти в ПТНЗ;

- організовувати і спрямовувати педпрацівників, які працюють за програмами розвитку ПТНЗ;
- вчити викладачів, майстрів в/н, вихователів бачити і вирішувати внутрішньоучилишні проблеми, знаходити можливості підвищити якість роботи ПТНЗ;
- визначати реальні потреби педагогічних працівників на основі безпосереднього спостереження і аналізу їх діяльності в групі, в колективі;
- знати навчальні стилі педагогів;
- володіти сучасними інформаційними технологіями, розробляти інтерактивні форми, програми;
- організовувати роботу педагогічних працівників у режимі проектно-технології, стимулювати педагогічні інновації;
- організовувати навчання педпрацівників, запрошуючи вузівських викладачів та досвідчених фахівців з підприємства.

Отже, необхідно впроваджувати андрагогічну модель, метою якої є сформувати у супровідників комплекс особистісних і професійно-педагогічних якостей, що дозволять розвивати й корегувати особистісний і професійний рівень педпрацівників на основі знань психологічних закономірностей навчання і розвитку дорослих та практичного оволодіння інноваційними освітніми технологіями.

Підсумовуючи сказане, роблю наступні висновки і пропоную рекомендації:

- в організації системи науково-методичного та психологічного супроводу розвитку моніторингових досліджень, підготовки педагогічних кадрів до їх здійснення важливим є технологічний підхід, для реалізації якого розроблено доцільну, на мою думку, технологію. Її основними етапами є вхідне діагностування; обґрунтування змісту, форм методичної роботи та програм підвищення кваліфікації; організація роботи згідно з визначеним змістом, формами методичної роботи та програмами підвищення кваліфікації; моніторинг професійної компетентності педагогічних кадрів; корекція професійної діяльності; включення в аналітичну діяльність педагогічних кадрів; вихідне діагностування; оцінювання;
- упровадження науково-методичного та психологічного супроводу в практику роботи методичних служб дасть змогу скоординувати дії суб'єктів методичної роботи, сприяти розвитку елементів самоорганізації, саморозвитку;
- упровадження технології науково-методичного та психологічного супроводу сприятиме професійному зростанню педагогічних кадрів і підвищенню результативності навчального процесу;
- диференціювання змісту, форм і методів методичної роботи з педагогічними кадрами щодо впровадження технології науково-методичного супроводу діяльності педпрацівників дозволить перевести їх на рефлексивне управління (самоаналіз, самомоніторинг, самокорекцію, самооцінювання);

- результативність науково-методичного та психологічного супроводу залежить від набутого досвіду супровідників у здійсненні супроводу, їх професійної та психологічної готовності до його реалізації;
- упровадження науково-методичного та психологічного супроводу потребує продовження розроблення методичних рекомендацій, які можуть бути використані для підготовки керівних кадрів ПТНЗ.

Шановні колеги, я окреслила деякі важливі, на мою думку, підходи до організації системи науково-методичного та психологічного супроводу діяльності педагогічних працівників. У них процес дослідження розвитку професійної майстерності педагогічних працівників розглядається крізь призму якості навчальних досягнень учнів і є органічною складовою цілісного педагогічного процесу вцілому.

Використана література

1. Діагностика успішності учителя / Упоряд. Т. В. Морозова — Х.: Веста: Ранок. — 2007.
2. Єрмола А. М., Суджик О. Р. Технологія планування управлінської діяльності в освіті (річний управлінський цикл). — Х.: Курсор, 2004.
3. Жерносек І. П. Знайти показники критеріальності й ефективності науково-методичної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі // Управління освітою. — 2005. — № 19.
4. Зверева В. І. Як зробити керування школою успішним? — Х.: Ранок, 2007.
5. Клепко С. Освіта, яка заохочує до запитань... // Післядипломна педагогічна освіта. — 2005. — № 1.
6. Конаржевский Ю. А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса и управление школой. — М., 1986.
7. Маслікова І. В. Технологія управління розвитком професійної кар'єри педагогічних кадрів // Управління школою. Основа. — 2006. — № 1.
8. Національна доктрина розвитку освіти // Книга методиста: Довідково-метод. вид. / Упоряд. Г. М. Литвиненко, О. М. Вернидуб. — Х.: Торсінг плюс, 2006.
9. Половенко О. В. Сучасні підходи до планування діяльності методичних служб: Метод. рекомендації. — Кіровоград: Вид-во ОШПО ім. Василя Сухомлинського, 2007.
10. Постельняк А. І., Половенко О. В. Система навчання працівників районних (міських) методичних кабінетів (центрів) і методичного активу. Самоосвіта методиста: Навч.-метод. посіб. — Кіровоград: Вид-во ОШПО ім. Василя Сухомлинського, 2006.
11. Робота методкабінету / Упоряд. Л. Галіцина. — К.: Шк. світ: Вид. Л. Галіцина, 2005. — (Б-ка «Шк. світу»).
12. Самоаналіз та самооцінка діяльності закладу освіти. — Тернопіль: Астон, 2004.
13. Скрипник М. І. Аналітична діяльність методиста // Управління освітою. — 2006. — № 5.
14. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: В 5 т. — К., 1976—1977.

15. Тевлін Б. Л. Контрольно-аналітична діяльність керівника школи. — Х.: Основа, 2006.
16. Тевлін Б. Л. Професійна підготовка вчителів. — Х.: Основа, 2006.

ТЕЗАУРУС БАЗОВИХ ПОНЯТЬ З МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Авторський моніторинг (автомоніторинг) – це внутрішнє, індивідуальне самодослідження педагогом чи учнем особистісних та професійних якостей з метою самокорекції, саморозвитку слабких і сильних сторін власної особистості.

Адаптація – складний комплекс процесів і дій, направлених на пристосування до умов середовища.

Адаптивна система управління – здатність системи управління своєчасно перебудуватися відповідно до змін оточуючого середовища.

Акмеологія (гр. *акте* – вища міра чогось, *квітуча сила*, *logos* – вчення, наука) – наука про вікові здібності та їх розвиток у кожному віковому періоді.

Аналіз (гр. *analysis* – розкладання, розчленування) – метод, за допомогою якого здійснюється розчленування предмета думки на складові елементи.

Аналіз і синтез у навчанні – застосування в навчальному процесі логічних прийомів, згідно з якими предмети і явища під час їх вивчення розглядаються за окремими ознаками (аналіз і, навпаки, в єдності їх частин (синтез). Аналіз і синтез пронизують собою весь навчальний процес, оскільки мислення учнів є аналітико-синтетичною діяльністю головного мозку.

Анкетування (від франц. *enquete*, букв. - розслідування) – один із засобів письмового (іноді й усного) опитування значної кількості учнів за певною схемою-анкетою або опитувальним листом. Мета анкетування – зібрати масовий (найчастіше орієнтовний) матеріал, який після статистичної обробки використовують для розв'язання певних педагогічних, психологічних та інших завдань. Сучасний моніторинг розглядає анкетування як допоміжний засіб, оскільки одні статистичні дані опитування не можуть бути підставою для встановлення складних освітньо-педагогічних закономірностей.

Атестація (лат. *Attestation*- свідоцтво, підтвердження) – будь-який закінчений, оформлений, зафіксований результат оцінки людини: визначення класифікації, рівня працівника чи учня: відгук про його здібності ділові та інші якості. Явною функцією атестації є встановлення факту придатності тієї чи іншої людини до певної соціальної ролі – учня, вчителя, керівника тощо. Тому кінцевою метою атестації є рішення, яке змінює або зберігає соціальне положення атестованого відповідно до його готовності до використання даної або подібної соціальної ролі. Атестація як управлінська процедура викликає складну гаму почуттів не тільки у суб'єкта, але й в об'єкта атестації.

Валідність (гр. *validos* – дійсний, придатний, справжній) – критерій якості педагогічного моніторингу, технологій відстеження результативності діяльності освітньої системи; чим більш валідні ці технології, тим надійніше вивчається та вимірюється дана якість; критерій якості тесту, який визначає його придатність для вимірювання того, що він повинен виміряти згідно з задумом.

Вибірка – група людей, на якій проводиться дослідження.

Вимірювання – процедура виставлення чисел (зазвичай вони називаються балами) за певні характеристики особи у такий спосіб, щоб числа відображали ступінь, до якого особа володіє цими характеристиками.

Гайденс (англ. *guid* *порадник, керівник*) - широка мережа соціально-психологічної, діагностичної та орієнтаційної служби в системі освіти. Метою цієї служби є допомога у вирішенні навчальних та поведінкових проблем, з якими стикається особистість у пошуках свого місця в житті. Служба гайденс включає навчальну, професійну та особистісну орієнтацію учнів. У школах є підрозділи або окремі консультанти.

Гіпотеза – науково обґрунтоване, цілком імовірно припущення, яке потребує спеціального доказу для свого остаточного ствердження як теоретичне положення.

Діагностика (*diagnostikos* – *здатний розпізнавати*) – метод наукового дослідження.

Експертиза – сукупність вимірів, необхідних для одержання колективної оцінки педагогічного об'єкта, процесу або явища.

Експерт – спеціаліст певної галузі, компетентний у вирішенні даної проблеми.

Інструментарій – сукупність знарядь, механізмів, приладів, пристосувань, що застосовуються для різноманітних дослідницьких операцій.

Кваліметрія (лат. *gualis* – *який за якістю; гр. *nutreo* - виміряю*) – галузь науки про інтегральну типологію, оцінку та системну діагностику професійної діяльності інтелекту та рефлексії особистості.

Кваліфікація (середньолат. *gualificatio = gualis – який, якої якості і fcatio - роблю*) – оцінка, характеристика явища, предмета та зарахування його до якоїсь категорії; ступінь та рівень професійної підготовки; фах, спеціальність, набуті внаслідок навчання.

Компетентність – це сфера складних умінь та якостей особистості; ступінь відповідності знань, умінь і досвіду осіб певного соціально-професійного статусу реальному рівню складності виконуваних ним завдань і розв'язуваних проблем.

Компетенція – це загальна здатність, яка базується на знаннях, здібностях, досвіді, цінностях, які набуті завдяки навчанню; коло питань, в яких особа має знання, досвід; готовність учня використовувати засвоєнні знання, навчальні вміння і навички, а також засоби діяльності в житті для розв'язання теоретичних і практичних завдань.

Концепція – система поглядів, ідей, науково обґрунтований та переважно доведений вираз головного змісту теорії.

Кореляційний аналіз – метод математико-статистичного аналізу, пов'язаний з обчисленням та визначенням коефіцієнтів кореляції між змінними.

Критерій – показник якості об'єкта, який характеризує одну з його властивостей, оцінка якої можлива за рахунок використання одного з способів виміру або експертного методу; ознака, на основі якої відбувається

оцінювання, визначення або класифікація чого-небудь, мірило суджень, оцінки, засіб перевірки істинності або помилковості твердження.

Лонгітюдний моніторинг – систематичне вивчення одних і тих самих респондентів, об'єктів дослідження протягом довгого часу.

Мета освітнього моніторингу – спрямування розвитку освітньої системи на бажаний результат.

Метод експертних оцінок (гр. *method* – шлях дослідження або пізнання; лат. *expertus* - досвідчений) – метод прогнозування, заснований на досягненні згоди групою експертів.

Місія – це глобальна мета закладу освіти, яка виражає її загальні цінності і погляди, пов'язані з культурою школи, підтримується всіма учасниками освітнього процесу, має певні наслідки для організації і стилю навчання та виховання.

Моделювання – дослідження яких-небудь явищ і процесів через побудову і вивчення їхніх моделей.

Моніторинг (від лат. *monitum* – вказівка, затвердження, нагадування) – у сучасній мові означає спостереження, оцінку і прогнозування стану навколишнього середовища у зв'язку із господарською діяльністю людини.

Моніторинг – це процедура систематичного збирання даних про важливі аспекти на загальнодержавному, регіональному чи локальному рівнях.

Моніторинг – це безперервне стеження за станом навколишнього середовища з метою попередження небажаних відхилень за найважливішими параметрами. Моніторинг завжди характеризується систематичністю спостережень і має превентивний характер.

Моніторинг – стандартизоване спостереження за певним об'єктом або процесом, оцінка та прогнозування його подальшого стану. Будь-який усвідомлений розвиток неможливий або супроводжуючого відстеження для спрямування процесу на бажаний результат. Таке відстеження проводиться за допомогою моніторингових процедур.

Моніторинг – це глибокий педагогічний аналіз функціонування освітньої системи, виявлення тенденцій динаміки її розвитку.

Моніторинг – це інформаційно-регулятивний супровід розвитку системи, необхідний для прийняття виважених управлінських рішень і прогнозування подальшого розвитку освіти.

Моніторинг – нестандартна інформаційна система, яка дозволяє тривалий час відстежувати будь-які об'єкти або явища педагогічної діяльності.

Моніторинг – складний управлінський інструментарій. Моніторинг в освіті, або освітній моніторинг – це система збору, обробки, зберігання та поширення інформації про освітню систему або її окремі елементи, що орієнтована на інформаційне забезпечення управління, дозволяє робити висновки про стан об'єкта у будь-який момент часу та дає прогноз його розвитку.

Моніторингове спостереження – перший етап і найважливіший метод моніторингового дослідження; планомірна систематична науково-

організована робота щодо збирання відомостей про об'єкти і суб'єкти освітньої діяльності. Моніторинг якості освіти містить у собі багатий комплекс процедур, що дозволяє виявити динаміку розвитку системи у певний період. Через це він добре вписується в алгоритм маркетингу освітніх послуг, є його необхідною умовою та невід'ємним компонентом. За такої постановки питання моніторинг поряд з прогнозуванням виступає як один із найважливіших елементів системи інформаційного забезпечення, а це дозволяє розглядати його як складову частину системи управління освітою. Отже, моніторинг забезпечує інформаційну стабільність, запобігає дефіциту інформації під час підготовки рекомендацій та прийняття управлінських рішень, підвищує їх обґрунтованість.

Об'єкт моніторингу якості шкільної освіти – явище, предмет, особа, на які спрямована певна діяльність, увага тощо. Об'єктами моніторингу якості шкільної освіти найчастіше виступають зміст освіти; рівень і якість сформованості знань, умінь і навичок учнів (або, як прийнято називати, рівень навчальних досягнень); результати навчально-виховного процесу; засоби, що використовуються для досягнення освітніх цілей; різноманітні аспекти діяльності навчальних закладів; динаміка змін в освітній системі тощо.

Освітній менеджмент – це теорія і практика управління стратегічною галуззю держави в ринкових умовах.

Освітньо-педагогічна прогностика – це галузь наукових знань, яка розглядає принципи, закономірності і методи прогнозування стосовно об'єктів, які вивчаються науками про освіту.

Оцінювання – процес прийняття ціннісних суджень щодо цінності учнівських досягнень.

Параметр – змінна величина, від якої залежить значення іншої змінної величини.

Педагогічний менеджмент – це комплекс принципів, методів, організаційних форм та технологічних прийомів управління освітнім процесом, спрямований на підвищення його ефективності; теорія і практика управління педагогічними системами в умовах ринку.

Педагогічний моніторинг – система збору, обробки, збереження і розповсюдження інформації про освітню систему на рівні вчителя (про рівень розвитку особистості, її просування в системі ключових компетентностей, рівень навчальних досягнень учнів, визначення можливостей дитини з метою проектування її подальшого розвитку) та на рівні адміністрації (це система внутрішньошкільного керівництва та контролю).

Предмет дослідження – сторона об'єкта дослідження, яка в даному випадку вивчається. Наприклад, об'єктом дослідження може бути особистість, а предметом – особливості когнітивної сфери (пам'ять, увага, мислення тощо).

Прогнозування (forecasting) (гр. prognosis - передбачення) – метод

планування, в якому передбачення майбутнього спирається на накопичений досвід і поточні припущення відносно майбутнього.

Програма розвитку школи – стратегія і тактика переходу навчального закладу на якісно вищий рівень.

Ранжування – метод дослідження, який полягає у розташуванні респондентом або експертом перерахованих критеріїв за ранговими місцями (від першого, вищого рангу до n-ного за числом перерахованих критеріїв).

Репрезентативний (фр. Representative – типовий, показний) – статистично показаний. Респондент – учасник соціологічного, педагогічного, психологічного дослідження.

Самооцінка – метод, який використовується в педагогічному моніторингу для оцінки особистістю самої себе, а також визначення її якості та місця серед інших людей.

Синтез (гр. з'єднання, складання) – метод вивчення предмета в цілісності, єдності і взаємозв'язку його частин. У процесі пізнання пов'язаний з аналізом.

Системно-аспектний підхід – це методологічний напрямок управління соціально-педагогічними системами, який передбачає виділення основних аспектів проблеми (процесу, явища, об'єкту), об'єднання їх на об'єктивній основі, тобто за їх спільними ознаками, оцінку ефективності означеного аспекту процесу управління.

Системно-діяльнісний підхід - це методологічний напрямок управління соціально-педагогічними системами, який передбачає наявність взаємопов'язаних та взаємозумовлених видів діяльності суб'єктів педагогічного процесу (навчання, виховання, управління, розвиток, учіння тощо).

Системно-структурний підхід – це методологічний напрямок управління соціально-педагогічними системами, який передбачає наявність компонентів (підрозділів, складових), об'єктивних прямих і зворотних взаємозв'язків між ними, їх взаємодію та ієрархічну підпорядкованість, зв'язок із зовнішнім середовищем.

Системно-функціональний підхід – це методологічний напрямок управління соціально-педагогічними системами, який передбачає наявність компонентів, визначення функцій та узгодженості по горизонталі і вертикалі, тобто забезпечення координації і субординації у їх реалізації.

Структура моніторингу якості загальної середньої освіти за різними напрямками досліджень - це побудова моніторингових досліджень як різновиду науково-педагогічної діяльності.

Структуру змісту моніторингу якості загальної середньої освіти складають наступні напрями досліджень:

- педагогічний (вивчення рівня навчальних досягнень учнів, якості змісту освіти);
- психологічний (вивчення емоційної рівноваги, моральних цінностей тощо);
- соціологічний (вивчення соціальних умов життя, навчання та праці

учасників освітнього процесу);

- медичний (вивчення стану фізичного здоров'я, санітарно-гігієнічних умов праці та навчання, функціонування закладів охорони здоров'я, їх результативності, наявності програм соціального захисту учасників освітнього процесу тощо);

- статистичний (збирання статистичної інформації відповідно до показників державної та відомчої статистичної звітності);

- ресурсний (вивчення обсягів, розподілу та якості забезпечення системи ЗСО матеріально-технічними, фінансовими, науково-методичними ресурсами);

- кадровий (вивчення кадрового складу педагогів та управлінців системою якості ЗСО, аналіз системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, фіксація вакансій залежно від місця розташування ЗНЗ, навчального предмета тощо);

- управлінський (комплексний аналіз системи ЗСО за різними групами показників для вироблення управлінського рішення, оцінювання ефективності державного управління ЗСО та її якістю).

Суб'єкти моніторингу - це особи, група осіб, організацій тощо, яким належить активна роль у процесі моніторингових досліджень якості освіти. В Україні суб'єктами моніторингу якості освіти є: Міжвідомча робоча група з питань запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти; Український центр оцінювання якості освіти та його регіональні підрозділи, відділи, лабораторії моніторингу на районному, міському рівнях.

Таксономія цілей – класифікація та систематизація цілей, організаційних форм навчання, структурні етапи якої мають ієрархічну будову.

Тезаурус (від грецьк. - скарб) – сукупність понять з певної галузі науки, накопичених людиною чи колективом. Т. Відображає обсяг і якість інформації, якою володіє наука про предмет свого дослідження. У системі Т. будь-якої науки, у тому числі й управлінсько-педагогічній, відбуваються постійні зміни: творення нових понять; поглиблення та розширення сфери застосування наукового лексику. У вузькому розумінні Т. – словник, що відображає смислові зв'язки між словами певної мови, сукупність термінів, які належать до однієї чи кількох галузей знань із встановленими між термінами зв'язками.

Тест (англ. test – випробування) – стандартизований метод дослідження, призначений для точних кількісних і певних якісних оцінок психології та поведінки людини шляхом порівняння цих оцінок з деякими, заздалегідь завданими стандартами – нормами тесту.

Тест – сукупність взаємопов'язаних контрольних завдань, які дозволяють надійно та валідно виміряти та оцінити знання, уміння та будь-які інші характеристики особистості.

Технологічна карта – опис процесу у вигляді покрокової, поетапної послідовності дій з позначенням застосованих засобів.

Технологія (гр. *technike* – майстерність; гр. *logos* - вчення) – будь який засіб перетворення вихідних матеріалів – чи то люди, інформація, чи фізичні матеріали – для отримання бажаної продукції або послуг.

Технологія – це спосіб освоєння людиною матеріального світу за допомогою спеціально організованої діяльності, що включає три компоненти: інформаційний (наукові принципи – як робити?), матеріальний (знаряддя праці – чим робити?), соціальний (фахівці, які мають професійні навички – хто це може робити?).

Характеристика (гр. *charakter* – відбиток, ознака, риса, особливість) – опис окремих характерних рис, якостей, властивостей кого-небудь. Цінність моніторингових досліджень залежить від повноти і достовірності зібраної інформації. Моніторингові дослідження доцільніше проводити у комплексі, аналізуючи усі складові системи загальної середньої освіти.

Якість освітньої діяльності – це сукупність характеристик системи освіти та її складових, яка визначає її здатність задовольняти встановлені і передбачені потреби окремої особи або (та) суспільства; ступінь задоволення учасників освітнього процесу наданими навчальним закладом освітніми послугами або ступінь досягнення поставлених освітніх цілей і завдань.

Використана література

Лаврук В. Діагностика управлінської компетентності директора школи/ В. Лаврук. – К.: Шк.. світ. 2008. – 128с. <http://osvitadubno.narod.ru/Mediateka.html>

Роль науково-дослідної роботи в умовах професійно-технічного навчального закладу

Циганок О. А., методист
Дніпродзержинського центру
підготовки і перепідготовки
робітничих кадрів

Професійно – технічний навчальний заклад Дніпродзержинський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів (ДЦППРК) готує спеціалістів сфери громадського харчування, торговельно – комерційного напрямку, сфери обслуговування та фахівців швейного виробництва. Одним із пріоритетних напрямків діяльності ДЦППРК є впровадження в навчальний процес інноваційних підходів, новітніх виробничих технологій.

У центрі проліцензовано 25 професій за всіма напрямками підготовки: повна професійна підготовка, курсова підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації кадрів. Дванадцять професій яким навчають в ДЦППРК інтегровані, що дає змогу забезпечити 100 % працевлаштування та адаптацію на виробництві.

Науково-дослідна робота професійно-технічного навчального закладу є невід'ємною складовою навчального процесу. Будь-яка успішна науково-дослідницька діяльність неможлива без тісної співпраці з науковцями. Між Дніпродзержинським центром підготовки і перепідготовки робітничих кадрів та лабораторією управління професійно-технічною освітою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України укладена угода про експериментальну роботу педагогічного майданчика з проблеми: «Формування комунікативної культури суб'єктів навчально-виховного процесу».

Організація дослідницької діяльності передбачає використання науково-методичного забезпечення, до якого належать різноманітні методи, способи, методики, алгоритми проведення експерименту, обробки та оформлення експериментальних даних.

Важливою умовою для успіху експериментальної роботи є технічне забезпечення, яке включає комплекс необхідних технічних засобів: комп'ютерна техніка, засоби зв'язку та інші пристрої, підтримки експериментальної роботи чи її складових.

В навчальному закладі у викладачів та учнів є доступ до інформації в мережі Інтернет, встановлено веб-камери та відповідне програмне забезпечення (VZOchat та Skype). Під час проведення експерименту педагоги та учні застосовують: персональні комп'ютери, принтери, сканери, стандартне програмне забезпечення.

Реформування професійно-технічної освіти в Україні пов'язане з її фундаменталізацією, гнучкістю, багатопрофільністю і стандартизацією. Згідно з цим змінюються відповідно і вимоги до підготовки і перепідготовки

робітничих кадрів. Серед найголовніших – підготовка учнівської молоді, яка могла б гнучко адаптуватися у мінливих життєвих ситуаціях, грамотно працювати з інформацією, усвідомлювати, де і яким чином здобуті знання можуть бути використані в професійній діяльності, бути здатними генерувати нові ідеї.

Неодмінною умовою виконання цих вимоги є залучення учнів професійно-технічних навчальних закладів до науково-дослідної роботи. Науково-дослідна робота учнів є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки висококваліфікованих робітників, здатних вирішувати не тільки виробничі, а й наукові проблеми сьогодення. Залучення до науково-дослідної роботи учнівської молоді спонукає до постійного професійного саморозвитку та самовдосконалення, формує відповідальності за результати своєї професійної діяльності.

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України забезпечує науково-методичне, інформаційне та навчально-методичне супроводження діяльності експериментального педагогічного майданчика.

Інформаційне забезпечення складається з баз і банків даних, інформаційно-пошукових систем, довідкових та навчальних систем, а також програмні засоби обробки і накопичення інформації.

Організаційно-правове забезпечення включає в собі методичні та керівні матеріали, положення, накази, інструкції, що забезпечує координацію робіт з формування і реалізації експерименту.

Науково-дослідницька діяльність всіх суб'єктів навчально-виховного процесу включає: участь у наукових дослідженнях, які проводяться під час експериментальної роботи; збір статистичних даних (анкетування, інтерв'ю, фокус-групи); участь у науково-практичних конференціях, семінарах, "круглих столах", практикумах; публікаціях результатів експерименту в засобах масової інформації. Участь у подібних заходах дає змогу професійно зростати викладачам, майстрам виробничого навчання та керівникам, аналізувати стан навчально-виробничої та навчально-методичної роботи професійно-технічного навчального закладу, створювати вимоги для успішного творчого розвитку педагогічних працівників та учнів.

За результатами науково-дослідних робіт проводяться семінари, конференції, висвітлюється експериментальна робота в засобах масової інформації. В умовах експериментального майданчиків ці заходи дають можливість набути досвіду за допомоги реальних досліджень і як результат це підвищення рівня комунікативної культури всіх суб'єктів навчально – виховного процесу.

Отже, організація дослідницької діяльності включає організацію дослідного процесу, управління ним та його обслуговування.

Необхідність і важливість проведення дослідно-експериментальної роботи полягає не тільки в отриманні нових знання та досвіду, але має сприяти удосконаленню навчально-виробничого, виховного процесу, програмно-методичному оновленню, запровадженню інноваційних форм і

методів діяльності, підвищенню майстерності педагогічних працівників, формування нових підходів щодо організації науково-методичної роботи.

Науковцями лабораторій “Управління професійною освітою” та “Професійної орієнтації і виховання” на основі даних досліджень виявлено ряд проблемних питань, пов’язаних з загальною культурою розвитку суб’єктів навчально-виховного процесу, надані рекомендації, щодо підвищення рівня комунікативної культури всіх суб’єктів навчально-виховного процесу.

Така робота з науковцями дала можливість: поглибити культурологічну та культурознавчу насиченість змісту навчання і виховання; підняти культурний рівень педагогів та учнів; створити необхідну науково – методичну базу; поглибити знання педагогів

Використана література

1. Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.98р. №103/98 – В.Р. // Законодавчі акти України з питань освіти. – К.: Парламентське видавництво, 2004. – С. 2-3.
2. Бугай Н. І. Методична освіченість інженерно-педагогічних кадрів та структурно-функціональна модель методичної служби професійно-технічних навчальних закладів. Науково-методичний збірник: «Професійно-технічна освіта: інноваційний досвід перспективи» / Н. І. Бугай. – Вип. 1. - К.: Фенікс, 2005. - С. 196-204
3. Основні аспекти педагогіки профтехосвіти. Навчальний посібник / Нікуліна А. С., Молчанов В. М., Верченко Н. В., Торба Ю. І. - Донецьк: ДІПО ІПП, 2006. - 296 с.
4. Основні напрями дослідження з педагогічної і психологічної наук в Україні. - К.: АПН України, 2002. – 47 с.
5. Петренко Л. М., Козак А. Р., Коваленко С. П. Професійна освіта і навчання в Україні: Методичний посібник / за заг. ред. Петренко Л. М./ – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2011. – 152 с.
6. Професійна освіта: словник. Навч. посіб. / уклад. С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. - К.: Вища школа, 2000. - 380 с.

**Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу
на основі програми соціального партнерства,
як підсистеми управління якістю освіти»**

Макаров В.А., директор
Міжрегіонального вищого
професійного училища з
поліграфії та інформаційних
технологій

Останні десятиріччя вітчизняної історії були досить складними і неоднозначно вплинули на професійну освіту як одну із ланок загальної системи освіти, природну зміну поколінь виробників. Сьогодні зовсім іншими стають функції кваліфікованого робітника. Аналіз змісту праці робітників показує стійку тенденцію, яка характерна для усіх розвинутих країн та пов'язана зі зменшенням в усіх галузях промисловості вагомої маси витрат на фізичну працю.

Основні виробничі процеси, до яких ми звикли роками і до роботи в яких готувались кваліфіковані робітники, кардинально змінюються або взагалі зникають. Відповідно до цих тенденцій, сучасний кваліфікований робітник повинен зберегти найкращі традиції та якості професіонала минулих років та бути готовим мобільно адаптуватись до швидкоплинних технологічних процесів, появи новітнього обладнання та інструментів, успішно оволодівати ними.

Таким чином, найважливішим завданням у процесі підготовки кваліфікованих робітників має бути осмислення нових підходів до професійного навчання.

На сучасному етапі від майбутнього фахівця очікують прояву якостей особистості, яка творчо думає, активно діє, прояву якостей професіонала, який свідомо змінює та розвиває себе в ході вирішення різнопланових завдань.

У Міжрегіональному вищому професійному училищі з поліграфії та інформаційних технологій розвиток експериментальної та науково-дослідної діяльності стає засобом оновлення змісту і підвищення якості професійної підготовки. Основою для такого оновлення стає діяльність експериментального педагогічного майданчика за темою: «Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу на основі програми соціального партнерства, як підсистеми управління якістю освіти».

Головна мета започаткування експериментально-дослідної роботи – вирішення проблеми забезпечення висококваліфікованими робітниками видавничо-поліграфічного комплексу регіону за рахунок підвищення професійної мотивації учнів ДНЗ «МВПУ ППТ», формування в них стійких

професійних компетенцій, створення «ситуації успіху», впровадження дієвого соціального партнерства.

Основні напрямки експерименту:

- забезпечення наукового супроводу процесу навчання і виховання учнів в ПТНЗ за рахунок тісної співпраці з науковими установами;
- розробка власної концепції соціального партнерства та запровадження практико-зорієнтованого навчання;
- вивчення та розповсюдження вітчизняного та іноземного передового досвіду в системі професійної освіти;
- розробка спільно з роботодавцями індикаторів оцінки якості підготовки кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів;
- організація науково-дослідної, експериментальної діяльності з проблеми розробки навчально-методичного забезпечення з технології впровадження виробничих інновацій в процес підготовки кваліфікованих робітників;
- організація професійної підготовки та підготовки кваліфікованих педагогічних працівників в умовах реального виробництва, та шляхом створення на базі училища центру професійної педагогічної майстерності;
- забезпечення навчально-виховного процесу дидактичним сервісом нового покоління.

Сучасний рівень розвитку науки і техніки, жорстка конкуренція на ринку праці заставляють роботодавців проводити технологічне переоснащення підприємств високотехнологічним обладнанням і технологіями, що в свою чергу потребує від ПТНЗ підготовки випускників високої якості, мобільних, соціально-інтерактивних, вільно володіючих інноваційними виробничими технологіями. Вимоги до якості професійної освіти випускників ПТНЗ регламентується Державними стандартами професійної освіти зміст яких зорієнтовано на знання та вміння. Тобто зміст професійної освіти не враховує попит ринку праці на соціально-професійну компетентність щодо вільного володіння інноваційними виробничими технологіями. Усі зазначені чинники та практичний досвід підготовки кваліфікованих робітників для підприємств поліграфічного профілю, дозволяють виокремити суперечність: *високі вимоги сучасного виробництва до якості професійної освіти майбутніх кваліфікованих робітників з однієї сторони та неможливість забезпечення цих вимог тільки за рахунок виконання Державних стандартів професійної освіти та фінансування ПТНЗ із одного джерела з іншої.*

На основі виявленої суперечності та аналізу педагогічної практики підготовки кваліфікованих робітників поліграфічного профілю пропонуємо розглядати соціальне партнерство як таку форму взаємодії між професійно-технічними навчальними закладами і роботодавцями, при яких ефективно реалізуються педагогічні умови впровадження інноваційних виробничих технологій у процес підготовки кваліфікованих робітників поліграфічного профілю, відбувається системне оновлення змісту освіти з урахуванням

техніко-технологічних змін та прискорена соціально-професійна адаптація учнів ПТНЗ до умов реального виробництва, формування у них професійної компетентності.

Особливість сучасного друкарського виробництва зумовлює необхідність урахування при підготовці кваліфікованих робітників за професією «Друкар офсетного плоского друкування» вимог такого інституційного утворення як соціальне партнерства. У процесі підготовки кваліфікованих робітників поліграфічного профілю педагогічними працівниками має постійно здійснюватись системний аналіз виробництва, перспектив його розвитку, відбору, вивчення, узагальнення і використання наукової та виробничо-технологічної інформації про нові матеріали, техніку та технології. Це в свою чергу передбачає аналіз та класифікацію виробничих функцій та завдань професійно спрямованої підготовки, визначення рівнів соціально-професійної компетентності випускників ПТНЗ. За п'ять років проведеного експериментального дослідження за темою: «Моделювання інноваційної діяльності ПТНЗ на основі програми соціального партнерства як підсистеми якості освіти» навчальним закладом було обґрунтовано модель соціального партнерства для ПТНЗ поліграфічного профілю. Модель соціального партнерства ПТНЗ поліграфічного профілю ставить за мету проведення маркетингових досліджень поліграфічної галузі, вивчення педагогічними працівниками навчального закладу різними методами і формами інноваційні виробничі технології і впровадження їх у процес підготовки кваліфікованих робітників; побудова на основі отриманих даних власної моделі соціального партнерства. Основним змістом, який інтегрує модель соціального партнерства в ДНЗ «МВПУ ПТТ» є програма «Учень – ПТНЗ – Роботодавець – Наука». Модель реалізується за трьома основними напрямками.

Перший напрямок – це тісна взаємодія професійно-технічного навчального закладу із академічною наукою та профільними вищими навчальними закладами. Наукове керівництво експериментальними дослідженнями у сфері соціального партнерства здійснюється Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України та Інститутом інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки, туризму і спорту України. Реалізація даного напрямку характеризується залученням педагогічних працівників ПТНЗ до наукових конференцій, методологічних семінарів і нарад, що безумовно сприяє якісним змінам у професійно-технічній освіті, посиленню уваги саме до інноваційної діяльності, піднесенню іміджу навчального закладу. У результаті цивілізованої діяльності ПТНЗ з профільними вищими навчальними закладами досягнуто домовленостей щодо неперервної професійної освіти для випускників ПТНЗ, здобуття педагогічними працівниками нових професійно-педагогічних компетенцій з інноваційних виробничих та педагогічних технологій. На сучасному етапі розвитку системи професійної освіти принципово важливим є *інтеграція фундаментальних досліджень та практичного досвіду.*

Вказані вище установи не тільки надають допомогу навчальному закладу в науковому забезпеченні інноваційних процесів, а і в координації фундаментальних та прикладних досліджень. Експериментальний майданчик закріплено за лабораторіями інститутів, а його план включено в спільні роботи з ними. Така співпраця дозволяє забезпечити можливість поетапного контролю за діяльністю майданчика, здійснювати своєчасну корекцію основних напрямків та змісту досліджень.

Другий напрямок – запровадження структурно-функціональних змін у спільній діяльності навчальних закладів поліграфічного профілю шляхом створення асоціацій. Мета їх створення – підвищення якості професійної освіти всіх рівнів відповідно до сучасних вимог ринка праці та координація освітнього процесу. Створення асоціації поліграфічних професійно-технічних навчальних закладів (Київського вищого поліграфічного училища, Міжрегіонального вищого професійного училища з поліграфії та інформаційних технологій, Ставропігійського професійного ліцею, Харківського поліграфічного ліцею, Донецького поліграфічного ліцею) передбачає інтеграцію діяльності навчальних закладів різних рівнів атестації з залученням громадського і виробничого потенціалу.

Функціонування цієї асоціації дозволяє підвищувати ефективність використання матеріальних і кадрових ресурсів та забезпечує гнучку адаптацію системи поліграфічної професійної освіти до динамічних змін ринку. Між закладами асоціації на різних рівнях (управлінському та педагогічному) створено інформаційну мережу, яка значно підвищує ефективність навчального процесу. Основною умовою ефективного управління інтегрованих закладів професійної освіти є розширення рівня самостійності, відповідальності та функціональних обов'язків керівників.

Структурно-функціональні зміни системи професійної освіти поліграфічного профілю повинні враховувати існуючі організаційно-економічні тенденції, характерні для постіндустріального суспільства, та мають здійснюватися при дотриманні основних принципів «мереженої економіки»: обґрунтованості; добровільній діяльності; зв'язку; повноти; експоненціального зростання; збільшення віддачі; оберненого ціноутворення; щедрості; корпоративності (виділено дослідником Ю.Ц. Жидецьким).

Третій напрямок – запровадження нових тенденцій в управлінні ПТНЗ, як вимога вітчизняного виробництва в умовах принципово нових економічних, політичних і соціальних чинників. У ДНЗ «Міжрегіональному вищому професійному училищі з поліграфії та інформаційних технологій» запровадження інновацій в управлінні навчальним закладом базується на принципах моделювання та соціального партнерства на основі програми спільної діяльності та взаємодії ПТНЗ з роботодавцями, тобто на основі соціального партнерства. Моделювання – це метод практичного та теоретичного опосередкованого вивчення об'єкта, під час якого досліджується не сам об'єкт, який нас цікавить, а проміжна система. Розробка інноваційної моделі управлінням ДНЗ «МВПУПТ» уже на протязі

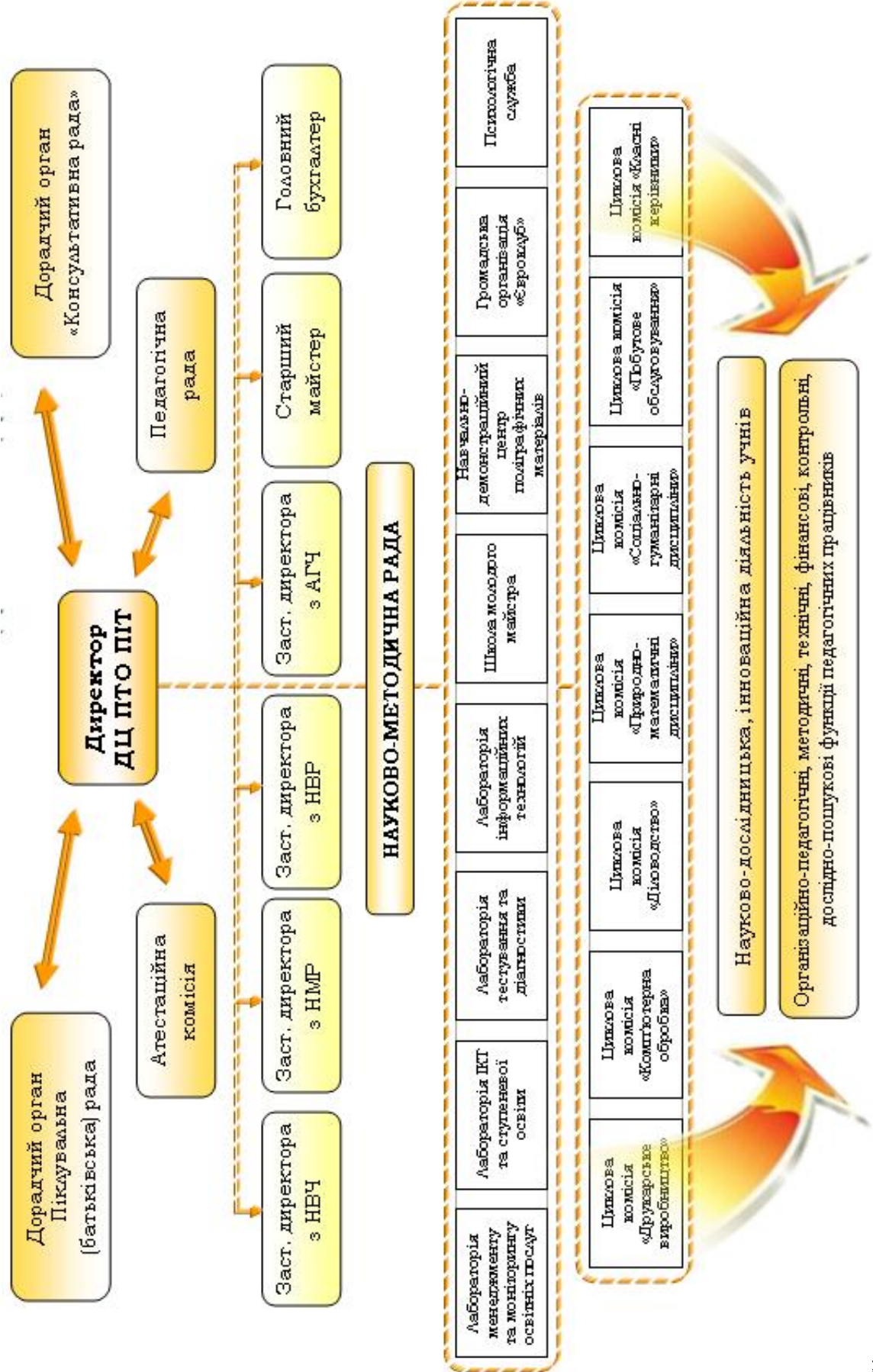
чотирьох років здійснюється через реалізацію програми Всеукраїнського експериментального педагогічного майданчику.

Ключова роль у розвитку соціального партнерства між ДНЗ «МВПУПТ» та роботодавцями належить саме останнім. За останні роки роботодавці стали виконувати наступні функції: висувати вимоги до змісту професійно спрямованої підготовки та системи оцінювання учнів; приймати участь у розробці навчальних програм, формуванні держзамовлення, кваліфікаційних вимог та професійних стандартів нових професій; надавати фінансову допомогу у модернізації матеріально-технічної бази ПТНЗ; приймати участь в управленні ПТНЗ (через Консультаційну Раду) та формуванні пріоритетів навчання на робочому місці.

Аналіз наукових досліджень і реальної практики соціального партнерства дозволяє зробити висновок про те, що в умовах ринкової економіки лише в формі ефективної взаємодії з роботодавцями професійно-технічний навчальний заклад має змогу реалізувати основну функцію – забезпечити ринок праці випускниками необхідної кількості та якості професійної підготовки. Водночас, ПТНЗ в умовах тісної взаємодії з роботодавцями має додаткові можливості. Насамперед, з'являється постійний доступ до інформації про стан ринку праці, що дає змогу уточнити структуру професій і спеціальностей усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів, обсяги підготовки кадрів, визначити вимоги до професіограм і кваліфікаційних характеристик робітничих професій. По-друге, з'являється реальна можливість для того, щоб враховувати вимоги роботодавців до змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників шляхом спільної розробки стандартів професійно-технічної освіти нового покоління, навчальних планів і програм на основі отриманої інформації про передовий досвід професійної діяльності в рамках професії. По-третє, відкриваються реальні можливості для організації практики учнів на обладнанні, діючому в сучасному поліграфічному виробництві, набуття учнями професійно-практичних та операційних компетенцій діяльності з принципово новою технікою, інструментами, які використовують робітники в процесі професійної діяльності та на науковій основі їх функціонування. По-четверте, стає можливим організація систематичного стажування викладачів спецдисциплін і майстрів виробничого навчання на підприємствах з метою ознайомлення з інноваційними виробничими технологіями, формування у них окремих складових структури професійно-педагогічної компетентності. По-п'яте, підвищуються можливості для цільової підготовки кваліфікованих робітників з урахуванням регіонального компонента розвитку економіки, що підвищує, в свою чергу, можливості працевлаштування випускників ПТНЗ. Крім того, створюється механізм об'єктивної оцінки якості підготовки кваліфікованих робітників незалежними експертними комісіями шляхом поетапних кваліфікаційних атестацій. Насамкінець, створюються умови для спільних проєктів, що дозволяють поповнити спецфонд ПТНЗ, модернізувати

матеріально-технічну базу ПТНЗ, розробити стратегію розвитку навчального закладу.

Отже, соціальне партнерство відіграє ключову роль у забезпеченні професійно спрямованого навчання кваліфікованих робітників і є основною формою взаємодії ПТНЗ поліграфічного профілю із сучасним виробництвом.

Інноваційна робота педагогічного колективу ДНВЦ №2 у формуванні мобільного висококваліфікованого робітника

В.М.Кривоzub, директор
Дніпропетровського
навчально-виробничого
центру № 2

Сучасний етап розвитку професійно-технічної освіти в Україні характеризується постійним пошуком і впровадженням нових максимально ефективних технологій навчання і виховання, результатом яких має бути формування мобільних висококваліфікованих робітників. Орієнтація на сьогодення, пошук і впровадження нового спонукає до постійного оновлення змісту і форм навчання та виховання, максимально уважного й водночас критичного ставлення до нововведень, їх глибокого осмислення, аналізу, бачення перспективи розвитку.

Інноваційна складова в діяльності педколектива та керівника професійно-технічного закладу забезпечить адекватність навчально-виховного процесу та його результатів вимогам суспільства.

В Дніпропетровському навчально-виробничому центрі №2 створені всі умови для інноваційної діяльності як педколективу, так і учнів: підтримується ініціативне прагнення педагогічного колективу до пошуку нових форм і методів навчання, удосконалення змісту навчального процесу, впровадження нових форм співробітництва з роботодавцями, створені належних умов для учнів та педагогічного колективу Центру.

З 1998 року співпрацюємо з обласним центром зайнятості, близько 2000 безробітних отримали нову професію.

З 1999 року в структурі ДНВЦ №2 працює Регіональний модульний центр. П'ятнадцять майстрів та викладачів пройшли навчання за програмою проекту Міжнародної Організації Праці в Україні.

У 2005 р. на базі ДНВЦ-2 створено експериментальний педагогічний майданчик Академії педагогічних наук України «Організаційно-педагогічні засади діяльності багатопрофільного навчально-виробничого комплексу з підготовки фахівців для підприємств малого та середнього бізнесу».

У 2005 р. – ДНВЦ№2 - учасник українсько-канадського проекту «Децентралізація управління професійним навчанням в Україні»

У 2009 р.– відкриття експериментального педагогічного майданчика «Теоретико - методичні засади управління системою роботи ПТНЗ по формуванню професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю» Інституту професійно-технічної освіти Національної Академії педнаук України .

З 2003 року ДНВЦ № 2 - постійний учасник міжнародних виставок «Сучасна освіта в Україні», нагороджений двома золотими, двома срібними та

бронзовою медалями, двічі присвоєно почесне звання «Лідер сучасної освіти»

Співпраця з Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України - участь у двох експериментально-педагогічних майданчиках, дала нову теоретичну основу для підготовки мобільного висококваліфікованого робітника. Результатом цієї співпраці є розроблений експериментальний спецкурс для учнів «Основи професійної мобільності», який впроваджено у навчальний процес з 1 вересня 2011р. у ПТНЗ області.

У рамках україно-канадського проекту «Децентралізація управління професійним навчанням в Україні» канадськими партнерами була надана вагома матеріальна та методична допомога, завдяки чому навчання піднялось на більш високий рівень.

За рахунок коштів, отриманих на виробничій практиці учнями, проводиться робота щодо поповнення навчально-матеріальної бази центру, придбання інструментів та матеріалів. Ми намагаємось спланувати виробниче навчання учнів так, щоб закріплення навиків, придбаних у майстерні, проходило на реальних об'єктах - ремонті кабінетів, лабораторій, ін.

Незважаючи на всі зусилля педпрацівників, заклад профтехосвіти не зможе розвиватись в ногу з часом, не отримуючи фінансової підтримки з боку держави, роботодавців, інвесторів.

З погляду на це, ми прийняли участь у проекті «Забезпечення доступу дітей-сиріт до якісної професійної освіти і навчання».

Мета проекту - створення навчального підприємства та реалізація програми соціального захисту дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та дітей інших соціально-вразливих груп в отриманні професії та заробітку.

Проект впроваджується в шести пілотних регіонах України, а саме Львівській, Івано-Франківській, Рівненській, Чернігівській, Запорізькій та Дніпропетровській областях за фінансової підтримки Антикризової гуманітарної програми Міжнародного фонду Відродження і адміністративної підтримки Асоціації агенцій регіонального розвитку України. Його партнерами також є Проект Децентралізація управління професійним навчанням в Україні і Департамент професійно-технічної освіти МОН молодь спорту .

В рамках проекту «Забезпечення доступу дітей-сиріт до якісної професійної освіти і навчання» створюється навчальне підприємство з надання ремонтно-будівельних послуг населенню і підприємствам міста Дніпропетровська та області з залученням до виконання робіт учнів соціально - вразливих груп для отримання якісної професійної освіти .

Завдання, яке ми ставимо перед підприємством: створення інноваційного навчального середовища для дітей-сиріт та інших соціально-вразливих груп, надання робочих місць для проходження виробничої практики та працевлаштування випускників.

До виконання ремонтно-будівельних робіт ми плануємо залучати на першому етапі розвитку підприємства учнів ДНВЦ №2, в першу чергу соціально-вразливих категорій, в майбутньому - учнів будівельних ПТУ міста Дніпропетровська та області під час виробничої і переддипломної практики.

У рамках проекту на придбання необхідного електро та ручного інструменту виділені кошти у сумі 97 тис. грн., надана допомога у розробці бізнес-плану навчального підприємства, розробці юридичного забезпечення та реєстрації, виготовленні комплект рекламних матеріалів для просування продукції.

З метою покращення умов проживання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та дітей з інших соціально вразливих груп у гуртожитку, у рамках проекту, планується здійснити ремонтні роботи та облаштування на суму 16000 грн. Планується також забезпечення робочим одягом учнів, які працюватимуть на навчальному підприємстві (6400грн.)

Сьогодні по-різному можна оцінювати шляхи реформування системи освіти, але весь педагогічний колектив прихильник того, що стояти на місці ми не можемо і повинні вести постійний пошук найбільш оптимальних рішень у формуванні мобільних висококваліфікованих робітників.

Використана література

1. Мармаза О.І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладаом. – Х., 2004р.
2. Красовницький М.Ю., Беседа Т.И.,СердюкА.В. От педагогической науки к практике . – К., 1990. – с 36-120.
3. Педагогічний пошук / Упор. І.М. Баженова; Пер. з рос. – К., 1988.
4. Слостенин В.А., Подымова Л.С.. Педагогика: инновационная деятельность. – М., 1997.

Роль дослідно-експериментальної роботи навчального закладу у забезпеченні якості підготовки фахівців

М.І.Перепьолкін, директор
Марганецького професійного ліцею

XXI століття ставить нові вимоги перед суспільством, перед освітою, перед викладачем – це створення інноваційного навчального закладу, реалізація нових оригінальних ідей, які якісно змінюють мету, зміст, структуру, форми, методи, засоби і технології навчання.

У світлі цих вимог педагогічний колектив Марганецького професійного ліцею поставив перед собою завдання шукати і реалізовувати нові підходи до навчання, виховання, серед яких важливу роль відіграє дослідно-експериментальна робота. Саме через впровадження дослідно-експериментальної діяльності розв'язується головне завдання: навчання учнів через самостійні відкриття, їх активна участь у процесі навчання, адекватна оцінка власних досягнень, і як результат – навчити учнів як вчитися і як мислити, як застосовувати знання для розв'язання будь-якої життєвої або виробничої проблеми.

Виховати творчу особистість може лише творчий педагог, тому пошуково-дослідницька робота висуває, перш за все, високі вимоги до майстрів виробничого навчання і викладачів ліцею, примушуючи їх до постійних творчих пошуків. У 2011-2012 навчальному році була проведена значна підготовча робота до участі у Всеукраїнському інноваційному проекті «Відкрите інформаційне освітнє середовище професійно-технічної освіти» за темою: «Створення електронного підручника нового покоління для професійно-технічних навчальних закладів за професією «Штукатур». Метою дослідно-експериментальної роботи є дослідження ефективності, перспективи впровадження і розвитку особливого за дидактичним призначенням засобу інформаційних технологій – електронного підручника за професією «Штукатур», а також розробка тестових завдань з урахуванням особистісно-орієнтованого підходу та причинно-наслідкових зв'язків при помилковому сприйнятті навчального матеріалу, запровадження інноваційних форм самостійної роботи учнів, підвищення зацікавленості учнів навчально-виробничим процесом, а зацікавленість, як відомо, ефективний засіб підвищення рівня якості навчання. З цього питання на базі ліцею працює творча група і створено експериментальний майданчик, робота ведеться спільно з творчою лабораторією підручникотворення інституту профтехосвіти та науково-методичним центром професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області.

Найбільш творчі й активні педагоги працюють над розробкою власних програмно-педагогічних засобів навчання. Так у 2011-2012 н.р. майстрами і викладачами були створені електронні посібники «Практикум з української мови. Синтаксис, I частина. Посібник для гірничих професій», «Тлумачний

словник будівельника», розроблено проекти «Моделювання інноваційної виховної діяльності в ПТНЗ», що представляють інноваційні форми профорієнтаційної роботи з кожної професії, психологом ліцею проведено дослідження і розроблено «Концепцію становлення конкурентоспроможного робітника – як завдання психологічної служби системи ПТО» на прикладі груп електрозварників, створено електронний методичний кабінет (всі роботи взяли участь у I етапі методичного фестивалю «Креативний підхід до формування професійної мобільності конкурентоспроможного фахівця на сучасному ринку – головний пріоритет сьогодення» і були рекомендовані до участі у II етапі).

У ліцеї працюють творчі групи учнів, які під керівництвом викладачів і майстрів розробляють електронні презентації до конкурсів профмайстерності, до проведення уроків фізики, екології, інформатики, спецдисциплін, виховних годин. Найкращі презентації-проекти беруть участь в обласних конкурсах. У цьому навчальному році наші вихованці взяли участь у конкурсах «Моя професія – моя гордість», «Я – Професія – Екологія - Україна», конкурсі веб-дизайну, де продемонстрували свої знання з предмету дослідження, вміння спостерігати за навколишнім світом, робити висновки та узагальнення, розуміння взаємозв'язків, що існують у природі, науковий світогляд, життєву компетентність, здатність до творчого індивідуального проектування, знання комп'ютерних технологій та власне бачення розв'язання досліджуваної проблеми.

Важливим питанням для педагогічного й учнівського колективів є інтеграція у європейський освітній простір, виховання в душі загальних європейських цінностей. З цією метою у ліцеї працює євроклуб «Evrostart». Члени клубу є активними учасниками обласних, республіканських та Всеукраїнських конкурсів. У 2011-2012 н.р. члени євроклубу представили свої проектні роботи на обласний конкурс «Україна в Європі, Європа в Україні: очима молоді». Робота Костроміної Валерії «Пам'ять про європейського творця», присвячена післявоєнній відбудові рідного міста Марганця і важливій ролі у цьому процесі німецького скульптора Фрідріха Хессе, світлу пам'ять про якого марганчани зберігають і до сьогодні, посіла III місце і була відзначена дипломом. Пошуково-дослідницька робота дозволила учням не просто розширити знання з історії, культури рідного міста, а й зустрітися з дочкою європейського митця пані Сабіною Мьорле-Хессе. Ця зустріч дала поштовх до встановлення не тільки культурних, історичних, а й професійних зв'язків. Пані Сабіна є одним із керівників будівельної фірми в місті Єхінгемі в Німеччині, з нею уклали домовленість про співпрацю і працю наших учнів як волонтерів на її фірмі, що є значним кроком уперед в підготовці висококваліфікованих конкурентоспроможних робітників європейського рівня.

Таким чином дослідницько-експериментальна, пошукова робота є важливою ланкою у підготовці і вихованні креативної особистості, здатної

проекувати своє майбутнє з урахуванням власних можливостей, самовдосконалюватися, творчо нестандартно мислити, ефективно вирішувати складні проблеми власної життєдіяльності, самостійно розв'язувати будь-яке професійне завдання.

Використання у навчальному процесі електронних засобів навчання

В.А.Філь, директор
Томаківського професійного
аграрного ліцею

Розвиток процесів глобалізації й інформатизації сучасного світу веде до формування нового інформаційного суспільства. Важливо розуміти, що інформатизація освіти забезпечує досягнення двох стратегічних цілей. Перша з них полягає в підвищенні ефективності всіх видів освітньої діяльності на основі використання інформаційних і комунікаційних технологій. Друга – у підвищенні якості підготовки фахівців з новим типом мислення, що відповідають вимогам інформаційного суспільства.

Сьогодні інформаційні технології відкривають більші можливості у найрізноманітніших галузях професійної діяльності, пропонують прості і зручні засоби для розв'язання широкого кола завдань.

Потужний потік нової інформації, реклами, застосування комп'ютерних технологій на телебаченні, розповсюдження ігрових приставок, електронних іграшок і комп'ютерів впливають на виховання учня і його сприйняття навколишнього світу. Істотно змінюється і характер його улюбленої практичної діяльності – гри, змінюються улюблені герої, захоплення. Раніше інформацію з будь-якої теми учень міг отримати за різними каналами: підручник, довідкова література, лекція вчителя, конспект уроку.

Але, сьогодні, з огляду на сучасні реалії, вчитель повинен вносити в навчальний процес нові методи подачі інформації. Виникає питання, навіщо це потрібно. Мозок учня, налаштований на отримання знань у формі розважальних програм по телебаченню, набагато легше сприйме запропоновану на уроці інформацію за допомогою медіа засобів.

Вже давно доведено, що кожен учень по-різному освоює нові знання. Раніше викладачам важко було знайти індивідуальний підхід до кожного учня. Тепер же, з використанням комп'ютерних мереж і онлайн-засобів, навчальні заклади отримали можливість подавати нову інформацію таким чином, щоб задовольнити індивідуальні запити кожного учня.

Необхідно навчити кожного учня за короткий проміжок часу освоювати, перетворювати і використовувати в практичній діяльності величезні обсяги інформації. Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб учень активно, з цікавістю і захопленням працював на уроці, а викладач бачив плоди своєї праці і міг їх оцінити.

Допомогти викладачу у вирішенні цього непростого завдання може поєднання традиційних методів навчання та сучасних інноваційних, у тому числі інформаційних (комп'ютерних) технологій. Адже використання інноваційних технологій дозволяє зробити процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним.

Під терміном інновація розуміють нововведення, що пов'язане з науково-технічним прогресом, оновленням основних фондів, удосконаленням управління організації виробництва та праці та ін.

Інновація в освіті, або педагогічна інновація – це процес створення поширення й використання нових засобів (нововведень) для розв'язання тих педагогічних проблем, які досі розв'язувались по-іншому. Одним з інноваційних напрямків підвищення якості навчально-виховного процесу в навчальних закладах освіти є технологічний підхід до навчання, головними перевагами якого є повне управління навчальним процесом.

Інноваційний підхід в роботі педагога передбачає оригінальність та новизну методики, гнучкість використання традиційних та інноваційних форм, методів навчання, ступінь використання засобів педагогічної діагностики, що дозволяють виявити ефективність педагогічної інновації, технологічність, здатність до використання педагогічної інновації іншими викладачами.

Зміст і структура розробки.

Важливим етапом роботи педагогічного колективу є розробка електронних навчальних методичних комплексів (ЕНМК) з усіх дисциплін до кожної професії.

У ЕНМК входять комп'ютерні презентації, електронні тексти, які містять додаткові посилання, гіперпосилання, тестуючі системи, завдання для творчих робіт та зразки їх виконання. Всі ці матеріали доступні для педагогічних працівників та учнів навчального закладу. Це дає можливість використовувати їх під час підготовки та проведення уроків, а також для самостійної роботи, самовдосконалення учнів.

ЕНМК – додатковий дидактичний засіб, який дозволяє розширити можливості взаємодії викладача з учнем, його використання сприяє інтенсифікації навчального процесу, реалізації ефективного поєднання нових і традиційних методів навчання на основі використання інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Розвиток індустрії інформаційних послуг у сфері освіти, що включає виробництво електронних дидактичних ресурсів і програмно-методичного забезпечення складає основу формування інформатизації в освіті.

Сучасний етап розвитку професійно-технічної освіти характеризується стрімким зростанням обсягу інформації при обмеженій кількості навчального часу і високими вимогами до якості освіти. Тому набуває особливої актуальності проблема розвитку в учнів механізмів самоосвіти, самовиховання, саморозвитку, які необхідні для становлення кваліфікованого робітника, здатного без сторонньої допомоги оволодіти знаннями і способами фахової діяльності, а також вміннями і навичками під час їх практичного застосування. Викладачі навчального закладу розробляють власні методичні посібники, збірники вправ, задач, лабораторних робіт тощо.

Для створення електронних дидактичних ресурсів педпрацівниками закладу використовуються різні інструментальні засоби.

Такі засоби, як PowerPoint і MS Word, Adobe Acrobat використовуються для створення простих електронних дидактичних ресурсів. Але для того, щоб створити електронні дидактичні ресурси з використанням гіпермедіа та мультимедіа технологій необхідно вибрати програму-редактора, яка використовуватиметься для створення сторінок мультимедіа та гіпермедіа засобів (див. слайди).

Однак останнім часом значна увага приділяється розробці комп'ютерних підручників, роботу над якими можна розглядати як спробу зробити серйозний крок до рішення проблеми створення підручників нового покоління. Для того, щоб електронний посібник щонайкраще відповідав пропонованим вимогам, необхідно, щоб він сполучав в собі функції підручника і вчителя, довідково-інформаційного посібника і консультанта, тренажера і контролюючого знання програми (див. слайди). Для рішення цієї проблеми запропоновано використовувати системний підхід до створення електронних посібників. Системний підхід розглядає об'єкт як систему, що складається з безлічі взаємозалежних елементів, що утворюють певну цілісність і володіючих системних властивостей.

Системний підхід дозволяє не орієнтувати навчальний посібник на конкретну групу користувачів, але створювати його таким чином, що їм може скористатися практично кожний. У залежності від потреб і вже наявних знань, користувач сам вибирає матеріал для вивчення, його обсяг, технологію навчання.

Створення різних моделей представлення знань, що в одному випадку представляють об'єкти, характерні для логічного мислення, а в іншому – образи-картини, з якими оперує образне мислення, дає можливість оптимізувати процес навчання. Включення системи тестів на початковому етапі роботи з навчальним посібником дозволяє ідентифікувати особистісні якості того, якого навчають, а потім здійснити настроювання на нього і рекомендувати відповідну методику навчання.

Контроль знань після вивчення кожного розділу може здійснюватися різними способами (за допомогою тестів, контрольних питань і т.п.).

У залежності від того, наскільки користувач засвоїв матеріал, можна при необхідності повторити вивчений розділ, чи відкоригувати змінити методику навчання. При низьких результатах можливе з'ясування думки самого користувача про причини поганого засвоєння матеріалу.

Застосування системного підходу при створенні електронного підручника дозволяє розширити область його застосування і коло потенційних користувачів. Використання мультимедії, аудіо- і відео-компонентів підвищує наочність представлення матеріалу, а також дає можливість використовувати його людям, що мають різні патології (порушення слуху, зору і т.п.). За рахунок цього можливо різке збільшення кількості користувачів і ефективності використання електронного підручника. Включення перерахованих компонентів в електронний

підручник дозволяє перейти від пізнавальної моделі освіти до прагматичної, у якій той, якого навчають, стає активним об'єктом освіти.

Таким чином, використання системного підходу до розробки електронних навчальних засобів дозволяє зробити серйозний крок на шляху переходу від пізнавальної до прагматичної моделі освіти і сприяє рішенню проблем створення підручників нового покоління, що дають можливість збільшити кількість користувачів, підвищити наочність представлення матеріалу, використовувати електронний підручник тривалий час, звести до мінімуму витрати на пошук і підбір літератури, здійснювати контроль отриманих знань і ін.

Потреби сучасного життя зумовлюють пошуки нових форм організації навчально-виховного процесу, зокрема – занять із спец дисциплін. Використання комп'ютерних технологій є одним із інноваційних засобів навчання, який дозволяє стимулювати інтерес учнів до навчального предмета і вивільнити чимало часу для творчої співпраці викладача та учня.

І тому з 2008 року ДПТНЗ «Томаківський професійний аграрний ліцей», в подальшому ліцей, спрямував свою роботу на створення електронних навчально-методичних засобів навчання.

Електронні підручники були створені у відповідності до вимог навчальної програми, а також сполучали в собі функції підручника і вчителя, довідково-інформаційного посібника, тренажера і контролюючого знання програми. Електронні підручники вдало знайшли використання при проведенні уроків спецдисциплін, оскільки вони містили дуже багато ілюстрованого матеріалу, а теоретичного в порівнянні було недостатньо для самостійного опанування учнями. І тому творча група колективу навчального закладу вирішила створити універсальний підручник, користувачами якого можуть бути як викладачі, так і учні. Ідеєю було створити підручник для робітничої професії, який буде містити в собі всі предмети професійно-технічної підготовки.

Згідно укладеної угоди з інститутом ПТО АПН України, за сприяння НМЦ ПТО в Дніпропетровській області на базі Томаківського професійного аграрного ліцею створено експериментальний майданчик щодо проведення експериментальної діяльності з проблеми використання електронних навчально-методичних засобів у підготовці кваліфікованих робітників в ПТНЗ аграрного профілю.

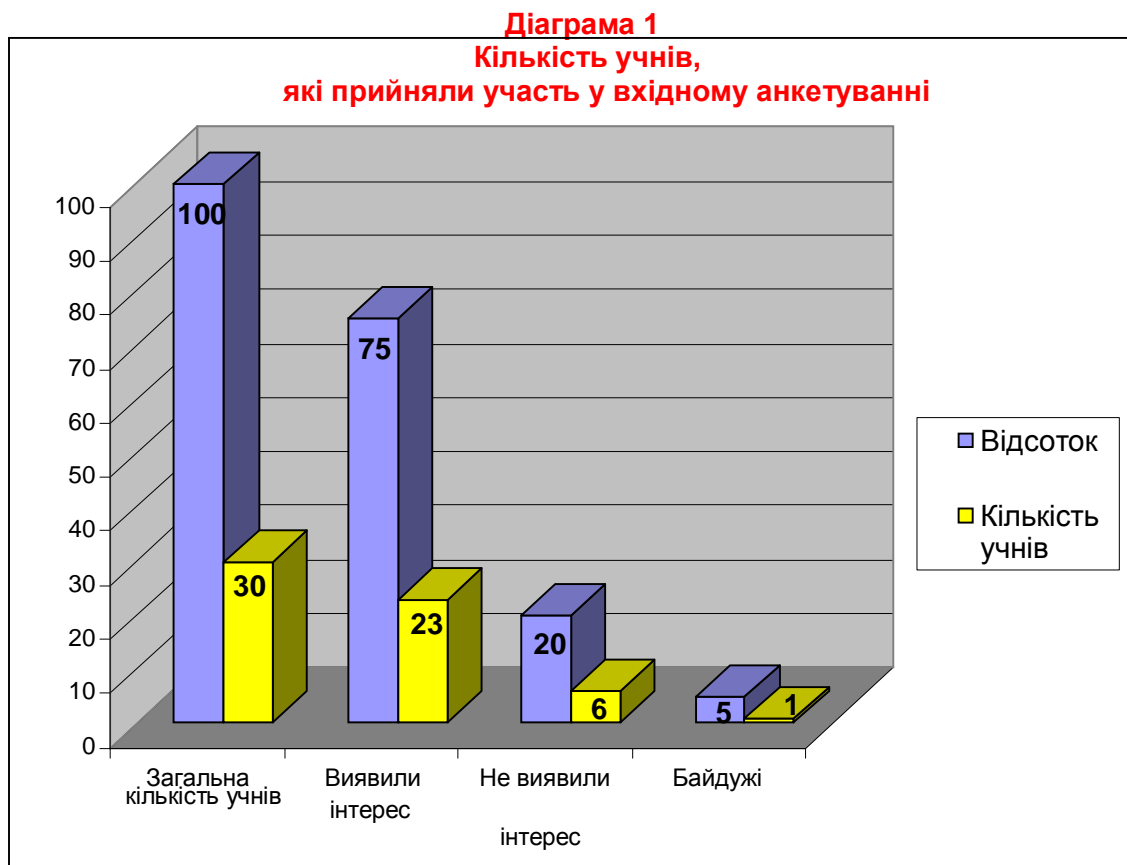
Разом з інститутом ПТОАПН України було розроблено програму експериментальної діяльності, визначені терміни проведення експерименту, етапи експерименту, актуальність дослідження, мета, умови проведення, очікувані результати кожного етапу.

Отримані практичні результати

1. В системі професійно-технічної освіти використання електронних навчально-методичних засобів навчання сприяє оптимізації процесу

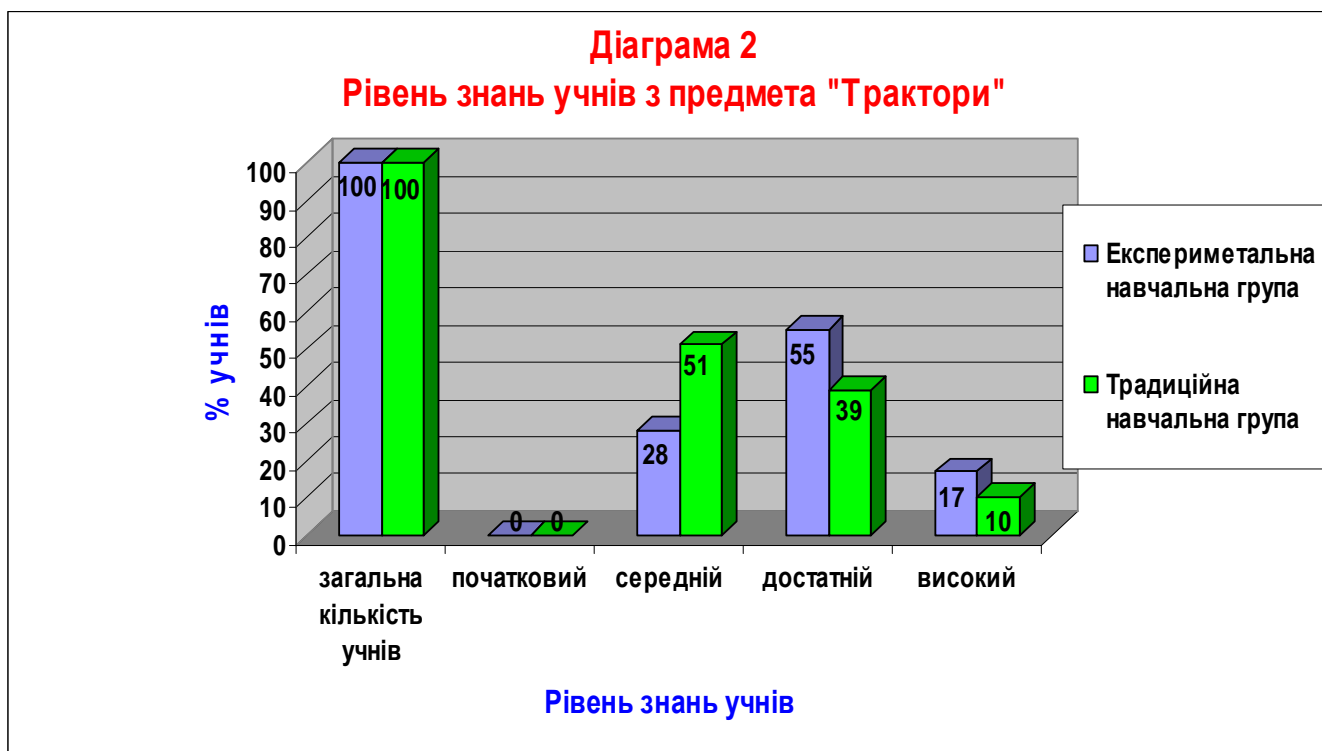
професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації кваліфікованого робітника, розвитку фахівця як особистості, формування здатності до саморозвитку усіх без винятку суб'єктів навчання, створення такого навчального простору, який забезпечує рівні можливості для кожного.

2. Вхідне анкетування учнів щодо мотивації, інтересу, самостійності вивчення предметів (зазначених в експерименті) за допомогою електронного підручника показало, що інтерес учнів у порівнянні до традиційних засобів навчання виріс і склав 75% (див. діаграму 1).

За підсумками анкетування учнів підвищенню інтересу сприяли відеоматеріали роботи механізмів тракторів та автомобілів, матеріали лабораторного практикуму, а також контроль знань з подальшим аналізом та коментарями щодо допущених помилок.

4. Учні навчальної групи, що брали участь в експерименті досягли кращих результатів навчання у порівнянні з навчальною групою, яка займалась за допомогою традиційних підручників. Поточний та тематичний зрізи знань з досліджуваних предметів, зокрема розглянемо предмет «Трактори», показали, що рівень навчальних досягнень учнів виріс на 25% (див. діаграму 2).

ВИСНОВКИ

Важливим напрямом розвитку національної системи освіти України є реалізація системи безперервної і якісної освіти, з урахуванням тенденцій ринку праці та перспектив соціально-економічного розвитку країни. Тому сьогодні потрібно акцентувати увагу на необхідності формування інноваційної моделі розвитку трудового потенціалу; забезпечення відповідності між попитом на працю та її пропозицією; підвищення гнучкості ринку праці, його відкритості до впровадження інноваційних підходів.

Сучасні освітні технології дають можливість підвищити ефективність організації навчального процесу та розвивати особистий потенціал людини. Так сучасні електронні навчальні продукти стають базовими елементами електронного навчального середовища, відображають структуру та інтерактивну форму вказаного електронного ресурсу, забезпечують навчання учнів за індивідуальними програмами, надають базову і додаткову профільну інформацію.

Створення нових інформаційних технологій в освіті є одним з пріоритетних напрямків у загальному плані науково-дослідницьких робіт. Невід'ємною складовою методичного забезпечення комп'ютерно-орієнтованих методичних систем навчання є електронні навчальні і методичні посібники, електронні словники і довідники, а сучасними електронними засобами навчання – електронні видання навчального характеру, зокрема електронні підручники.

Створення електронних підручників на основі вільного програмного забезпечення дозволяє підвищити якість та швидкість засвоєння учбового матеріалу.

Метою створення електронних підручників є підготовка підростаючого покоління до життя в інформатизованому суспільстві, підвищення ефективності навчання шляхом впровадження засобів інформатизації.

В системі професійно-технічної освіти використання електронних навчально-методичних засобів навчання сприяє оптимізації процесу професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації кваліфікованого робітника, розвитку фахівця як особистості, формування здатності до саморозвитку усіх без винятку суб'єктів навчання, створення такого навчального простору, який забезпечує рівні можливості для кожного.

Роль дослідницько-експериментальної роботи Центру підготовки й перепідготовки робітничих кадрів №1 у формуванні професійно мобільних кваліфікованих робітників будівельної галузі

М.В.Томілова., методист
ЦППРК №1 м. Кривий Ріг

Одним із головних стратегічних напрямів сучасної державної політики є забезпечення умов для задоволення потреб громадян, суспільства та ринку праці в якісній професійно-технічній освіті шляхом створення нових, більш гнучких механізмів регулювання сфери професійної освіти, оновлення її структури та змісту, розвитку фундаментальності та практичної спрямованості освітніх програм, формування системи навчання протягом життя, що стане одним з основоположних чинників забезпечення конкурентоспроможності України на світовому рівні.

В Концепції розвитку професійної освіти і навчання в Україні визначено, що для досягнення якості і результативності професійної освіти і навчання необхідно створювати експериментальні педагогічні майданчики як модераторів інноваційної діяльності, поширення їх позитивних напрацювань, впровадження ефективних педагогічних технологій.

Керуючись цими настановами, державний професійно-технічний заклад Центр підготовки й перепідготовки №1 міста Кривого Рогу налагодив науково-методичне співробітництво з Інститутом професійно-технічної освіти АПН України з метою проведення дослідно-експериментальної роботи за темою: «Формування професійно мобільного кваліфікованого робітника».

На формуванні професійно мобільного кваліфікованого робітника будівельної галузі спрямована дослідно-експериментальна діяльність та спільна розробка професійно-технічного навчального закладом та Інститутом ПТО організаційно-педагогічних засад підвищення якості професійної освіти шляхом впровадження нових педагогічних, виробничих та інформаційних технологій.

На діагностично-концептуальному та організаційно-прогнозуючому етапі експериментальної діяльності для проведення роботи з теми дослідження, визначено педагогів-експериментаторів: викладачів та майстрів виробничого навчання, інших працівників, а також експериментальні підрозділи: методичну комісію загальнобудівельних дисциплін, члени якої беруть безпосередню участь в цій роботі.

Основними завданнями цієї творчої групи є впровадження нових форм удосконаленню структури навчально-виробничого процесу підготовки майбутніх кваліфікованих будівельників на засадах модульного підходу та розробка навчально-методичного забезпечення навчально - виробничого процесу з підготовки професійно мобільного кваліфікованого робітника будівельної галузі. Для реалізації завдання розроблено Положення та створена консультативна рада за спеціальністю «опоряджувальник» з числа

соціальних партнерів навчального закладу – представників базових підприємств будівельної галузі міста Кривого Рогу.

Проведено анкетування працівників і соціальних партнерів з питання визначення професійно-важливих компетенцій, вимог до необхідних трудових функцій і компетенцій робітника будівельної галузі. Матеріали анкетування узагальнено, компетенції об'єднано у модулі, що відображають завершений трудовий процес або технологічний цикл.

На основі опрацювання анкет викладачів та майстрів виробничого навчання складено план роботи методичних семінарів, тренінгів

Протягом формуючого етапу, використавши результати анкетування учнів з питань формування й розвиток ключових кваліфікацій (базових компетентностей, ключових компетенцій та метапрофесійних якостей) як основи професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників, проведено апробація та впровадження спеціального курсу «Основи професійної мобільності». Налагоджена системи роботи ПТНЗ по формуванню професійно мобільного кваліфікованого робітника, яка включає: розробку Положення та створення маркетингової служби ЦППРК №1; Центру професійної мобільності (коригуючої ланки між навчально-виробничою, методичною, навчально-виховною, психологічною службами та учнями), розробку програми стажування майстрів виробничого навчання та викладачів спецдисциплін з підготовки професійного мобільного робітника.

Експериментальна діяльністю на сьогодні дійшла етапу узагальнення. Навчальний заклад був учасником Всеукраїнської (звітній) науково-практичній конференції Інституту ПТО Національної академії педнаук України (до 5-ти річчя створення) «Науково—методичне забезпечення професійної освіти і навчання».

Здобутки уреалізації основних складових співпраці ЦППРК №1 та науковців були продемонстровані в ході Всеукраїнської науково-практичної конференції «Система роботи ПТНЗ з формування професійно мобільного кваліфікованого робітника» (23-24 листопада 2011р.).

В ході практичний етапу, який був проведений на базі ЦППРК №1, проходило відкрите засідання методичної секції будівельних професій та професій деревообробки, відкритий урок спецтехнології у групі машиністів кранів й конкурс-змагання «Успіх приходить до тих, хто впевнено крокує до нього!». В ході цих заходів було наочно продемонстровано значимість основних засад формування професійно мобільного кваліфікованого робітника, сучасні методи організації та проведення уроків теоретичного навчання й виховного заходу із застосування інноваційних технологій.

Майбутній кваліфікований робітник потребує ґрунтовних знань та вмінь зі своєї спеціальності. Саме це є основним завданням педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів, які займають цілеспрямованим пошуком вивчення нових технологій організації озброєння своїх вихованців необхідним багажем теоретичних та практичних

знань.Робоча група займається підготовкою підручника «Технологія опоряджувальних робіт» на основі блочно-модульного підходу та розробкою робочих зошитів для учнів з професії «лицювальник-плиточник» зі спецтехнології та виробничого навчання. Для формування кваліфікованого мобільного робітника широко впроваджуємо сучасні освітні технології – насамперед комп'ютерні. Творчою групою педпрацівників розроблено 11 електронних посібників.

В Центрі систематично проводиться цілеспрямована робота по професійному вдосконаленню майбутніх кваліфікованих робітників. Цьому у великій мірі сприяють конкурси професійної майстерності, в яких беруть участь всі наші учні.

На базі навчального закладу проводяться міські та обласні конкурси фахової майстерності як серед учнів так і майстрів виробничого навчання. На них наші учні та майстри виборювали призові місця. Ці заходи сприяють підвищенню якості підготовки кваліфікованих будівельників, підносять імідж навчального закладу, виховують любов до майбутньої професії.

Підсумовуючи, слід зазначити, що сучасний професійно-технічний інноваційний заклад освіти – це навчальний заклад, в якому педагогічний та учнівський колективи експериментують, апробують чи впроваджують нові педагогічні ідеї, теорії та новітні виробничі технології. Ця діяльність забезпечує:

- підвищення якості навчально-виховного процесу рівня педагогічної компетентності педагогів навчального закладу та їх педагогічної майстерності;

- модернізація навчально-виробничої бази Центру в рамках реалізації проекту

- розвиток прагнення учнів до оволодіння професійними знаннями та формування професійно-важливих якостей, зацікавленість під час виробничого навчання та виробничої практики, стимулювання мотивації до набуття знань, зацікавленість навчальним процесом, підвищення мотивації учнів до досягнення успіху.

Використана література

1. Ничкало Н.Г. Науково-методичне забезпечення – ключова умова розвитку системи/ Н.Г.Ничкало// Професійно-технічна освіта. - 2006.-№2.- С.12-14.
2. Сушенцева Л.Л. Основи професійної мобільності: програма авторського спеціального курсу. К.: ІПТО НАПН України, 2011. 20с.

Розробка і впровадження електронних засобів навчання в навчально-виробничий процес

ВПУ-55 м. Дніпропетровськ
Тези доповіді Гурська О.В.

Основні завдання, котрі стоять перед педколективом, ВПУ-55 м. Дніпропетровська, у системі запровадження та використання інноваційних технологій, розраховані, головним чином, на довготривалий період. Не дивлячись на те, що кожен метод, форма роботи модифікується з кожним роком, все одно вони вимагають вдосконалення.

Головним у цьому процесі залишається педагог – керівник - наставник. Тому питання педагогічної самоосвіти зараз надто актуальне. І його потрібно розглядати лише у контексті розвитку інформаційних технологій та створенні власного віртуального інформаційного простору.

При підготовці до уроку з використанням електронних засобів навчання викладач повинен дотримуватися основних дидактичних принципів: систематичності та послідовності, доступності, диференційованого підходу, науковості. При цьому комп'ютер не замінює вчителя, а тільки доповнює його.

Важливим фактором якості інформаційного забезпечення є інформаційна інфраструктура навчального закладу. Саме тому у ВПУ-55:

- Створено дві комп'ютерні лабораторії та кабінет інформатики і інформаційних технологій;
- Використовуються мультимедійний проектор, цифрова фотокамера, ноутбук;
- У комп'ютерному класі та лабораторіях функціонує училищна локальна мережа, є вихід до глобальної мережі Internet;
- На базі бібліотеки працює «Інформаційний центр ВПУ-55», який підключений до училищної комп'ютерної мережі та має вихід до мережі Internet;
- Створено власний Web-сайт <http://vpu55.dp.ua/> – це офіційне представництво училища в Інтернеті, завдяки якому можна ознайомитися, з роботою училища, його контактними даними, поспілкуватися, дізнатися про останні новини, або ж скористуватися різноманітними матеріалами, які відкриті для загального користування;
- Забезпечено надійну роботу електронної пошти vpu55@a-teleport.com;
- Навчальний заклад має внутрішній та між училищний зв'язок, який реалізований завдяки технологіям VZOChat та Skype;
- Впровадження дистанційної освіти разом з ХНУ;
- Забезпечення ПТНЗ програмними засобами професійного спрямування;
- Розробка власних електронних засобів навчання, а саме навчально-тематичних презентацій, відеофільмів, електронних посібників, навчально-контролюючих програм, програм-тренажерів.

Педпрацівники ВПУ-55 м. Дніпропетровськ постійно працюють над розробкою та впровадженням електронних засобів навчання у навчальний процес, у вигляді:

Мультимедійних презентацій, які дають змогу індивідуалізувати навчальний процес, проявити самостійність у плануванні, організації і контролі, активізувати пізнавальну діяльність і одночасно формувати особистісні якості учнів. Розробка презентацій і застосування мультимедійних технологій сприяє підвищенню мотивації навчання учнів, інтерактивність та мультимедійна наочність сприяє кращому поданню навчального матеріалу;

Електронний посібник. Відомо що якість підготовки учнів багато в чому визначається якістю навчальних посібників, які використовуються в навчанні. Електронний посібник заявляє про себе як новий і перспективний вид дидактичного матеріалу, здатний бути потужним мотиваційним чинником залучення учнів до навчання. Електронний посібник повинен мати спеціально професійно орієнтований зміст, що дає змогу у рамках навчальної дисципліни організувати одержання певних професійних знань;

Відеофільм – активізує пізнавальну діяльність учнів, діє на слухові і зорові рецептори, унаочнює матеріал і, зрештою, урізноманітнює його подачу. Особливості цього засобу роблять його ідеальним помічником для викладача спец предметів. Сам процес створення відеофільму теж може бути використаний як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів, адже останніх можна долучати до роботи над ним;

Інтерактивні тести – дають змогу викладачеві одержати достовірну інформацію про стан навчальних досягнень учнів, своєчасно виявити прогалини в знаннях та корегувати недоліки як у своїй, так і в учнівській роботі тільки за умови якісно складених тестів;

Програми-тренажери. Комп'ютерні тренажери є незамінними при підготовці майбутніх висококваліфікованих робітників. Програма-тренажер забезпечує: послідовне виведення на екран завдань заданої складності з вибраної теми, контроль за діями користувача з розв'язання запропонованого завдання, миттєву реакцію на неправильні дії; виправлення помилок користувача; демонстрацію правильного розв'язання завдання; виведення підсумкового повідомлення про результати роботи користувача (можливо, з рекомендаціями чи порадами).